
IZVJEŠTAJ O PROVEDBI
POLITIKE O SARADNJI SA
ISELJENIŠTVOM
ZA 2018. GODINU

Sarajevo, mart 2019. godine

SADRŽAJ

SADRŽAJ	2
Uvod.....	3
STRATEŠKI CILJ 1: Razvoj pravnog sistema i institucionalnih kapaciteta.....	6
1.1. Donijeti okvirnu strategiju saradnje sa iseljeništvom	6
1.2. Razviti mehanizme međuinstitucionalne koordinacije za saradnju sa iseljeništvom.....	8
1.3. Jačati kapacitete institucija u Bosni i Hercegovini za saradnju sa iseljeništvom	9
1.4. Jačati kapacitete jedinica lokalne samouprave za saradnju sa iseljeništvom	11
1.5. Pratiti emigracijske tokove i izvještavati o tome	13
STRATEŠKI CILJ 2: Pružanje podrške iseljeništvu i unapređenje saradnje.....	14
2.1. Pratiti ostvarivanje prava i interesa iseljenika u Bosni i Hercegovini i zemljama prijema	14
2.2. Jačati kapacitete organizacija u iseljeništvu i uspostaviti mehanizam za predstavljanje iseljeništva u zemljama prijema i u Bosni i Hercegovini	17
2.3. Očuvati maternje jezike, kulturu i identitet	20
2.4. Unaprijediti saradnju u oblasti privrede, obrazovanja, nauke, kulture i sporta	23
2.5. Unaprijediti informiranje, razmjenu informacija i međusobnu komunikaciju	27
2.6. Podržavati aktivnosti civilnog sektora u iseljeništvu i Bosni i Hercegovini koji doprinose jačanju veza Bosne i Hercegovine i iseljeništva	29
STRATEŠKI CILJ 3: Stvaranje uslova za veći doprinos iseljeništva razvoju Bosne i Hercegovine.....	36
3.1. Promovirati iseljeništvo i njegove razvojne resurse	36
3.2. Mobilizirati investicione i finansijske resurse iseljeništva	37
3.3. Mobilizirati ljudske potencijale, znanja i vještine iseljeništva	39
3.4. Podržati filantropske aktivnosti i akcije humanitarne pomoći iz iseljeništva	42
3.5. Uspostaviti nagradu ili priznanje za iseljeništvo	42
Sažetak	43
Prijedlog zaključaka	47

UVOD

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 99. sjednici održanoj 18.04.2017. godine donijelo Odluku o usvajanju Politike o saradnji sa iseljeništvom. Odluka je objavljena u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj: 38/17.

Politika o saradnji sa iseljeništvom (u daljnjem tekstu: Politika) utvrđuje da je Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) zaduženo za praćenje provođenja Politike o čemu jednom godišnje informira Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

Izveštaj o realizaciji Politike o saradnji sa iseljeništvom za 2017. godinu, a koji je obuhvatao period od njenog usvajanja -18.04.2017. godine do 31.12.2017. godine, razmotrilo je i usvojilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 132. sjednici, održanoj 08.02.2018. godine, te u vezi s tim zaključilo sljedeće:

- Zadužuje se Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine i druge institucije određene kao nositelji aktivnosti u Politici o saradnji sa iseljeništvom da nastave provođenje aktivnosti u cilju uspostave i jačanja veza Bosne i Hercegovine sa organizacijama i istaknutim pojedincima iz iseljništva;
- Vijeće ministara Bosne i Hercegovine poziva institucije na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini da pruže punu podršku Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice i saradnju na implementaciji dokumenta Politika o saradnji sa iseljeništvom;
- Zadužuje se Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine da intenzivira aktivnosti na izradi svih akata u vezi sa saradnjom sa iseljeništvom, na način kako je to predviđeno u Programu rada Ministarstva i Vijeća ministara za 2018. godinu;
- Zadužuje se Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine da u provedbi budućih aktivnosti unaprijedi saradnju sa Ministarstvom vanjskih poslova Bosne i Hercegovine – nadležnim diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine.

U cilju realizacije mjera predviđenih Politikom, kao i realizacije gore pomenutih zaključaka Vijeća ministara Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vijeće ministara BiH), Ministarstvo je nastavilo sa provođenjem aktivnosti u skladu sa prioritetima u 2018. godini koji su definisani Srednjoročnim i Godišnjim programom rada Vijeća ministara BiH i Ministarstva za 2018. godinu, i korespondiraju sa aktivnostima predviđenim projektom "*Uvrštavanje koncepta migracija i razvoja u relevantne politike, planove i aktivnosti u Bosni i Hercegovini: Dijaspورا za razvoj (D4D)*" (u daljnjem tekstu: Dijaspورا za razvoj).

U svrhu uspješne realizacije projekta Dijaspورا za razvoj, dana 17.05.2017. godine, a u skladu sa Odlukom Predsjedništva Bosne i Hercegovine broj: 01-50-1-1643-46/17, potpisan je Memorandum o razumijevanju između Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i

Hercegovine, Švicarske Konfederacije koju zastupa Federalni ured za vanjske poslove putem Švicarske agencije za razvoj i saradnju (u daljnjem tekstu: SDC) koju predstavlja Ambasada Švicarske u Bosni i Hercegovini, Međunarodne organizacije za migracije (u daljnjem tekstu: IOM), koja djeluje preko svoje misije u Bosni i Hercegovini i Razvojnog programa Ujedinjenih nacija (u daljnjem tekstu: UNDP) u Bosni i Hercegovini.

Projekat je četverogodišnji i realizira se u periodu 2016-2020. Tri glavna ishoda projekta su: Ishod 1. Ministarstvo i Ministarstvo vanjskih poslova u saradnji s institucijama vlasti na svim nivoima, koriste i razvijaju instrumente za aktivno uvezivanje, razmjenu i saradnju s dijasporom i njihovim organizacijama;

Ishod 2. Lokalne vlasti usklađuju svoje razvojne strategije sa strateškim okvirom BiH za saradnju s dijasporom, istovremeno pružajući veći broj i bolje usluge članovima dijaspore te podržavajući lokalne inicijative kojim se privlači znanje i investicije iz dijaspore;

Ishod 3. Partneri iz dijaspore prenose znanje i vještine i ostvaruju zajedničke investicije s privatnim sektorom u BiH, doprinoseći stvaranju novih radnih mjesta.

Aktivnosti na realizaciji ishoda 1 odnose se na podršku Ministarstvu na izradi Okvirne strategije saradnje sa iseljeništvom, jačanje kapaciteta relevantnih institucija u BiH na različitim nivoima vlasti za saradnju sa iseljeništvom i prikupljanje i korištenje podataka o iseljeništvu, uspostavljanje predstavničkih tijela dijaspore, uspostavljanje interaktivnog web portala za bolju komunikaciju sa iseljeništvom, uspostavljanje mehanizma za prenos znanja iz dijaspore u Bosni i Hercegovini, te mapiranje potencijala iseljeništvu u 10 zemalja prijema. Aktivnosti na realizaciji ishoda 2 i 3 provodi UNDP.

U ovom Izvještaju o provedbi Politike biće navedene i sve aktivnosti provedene u okviru sve tri komponente projekta a koje su doprinjele realizaciji mjera utvrđenih Politikom.

Također, važno je istaći i saradnju Ministarstva sa Američkom agencijom za međunarodnu saradnju (USAID) koja u okviru svog projekta "Diaspora Invest" pruža stručnu podršku u izradi Okvirne strategije za saradnju sa iseljeništvom u dijelu koji se odnosi na investiranje dijaspore.

Projekat USAID-a "Diaspora Invest" je petogodišnji projekat i ima 3 komponente:

1. Uključivanje iseljeništvu u razvoj politika u BiH: Podržati napore investitora iz dijaspore da unaprijede poslovno okruženje i Tehnička podrška Vijeću ministara BiH (Ministarstvu) u razvoju dijela strategije saradnje sa iseljeništvom koji se odnosi na investicije dijaspore;
2. Podrška investitorima iz dijaspore i privatnom sektoru: Pružanje savjetodavnih usluga i tehničke pomoći i Dodjela bespovratnih sredstava;
3. Podrška domaćim partnerima u privlačenju i unaprjeđenju investicija iz dijaspore: Uspostava Biznis centra dijaspore, Uspostava online platforme za poslovno povezivanje dijaspore i domaćih poduzetnika, Konferencije i B2B susreti.

**PREGLED STRATEŠKIH CILJEVA I MJERA UTVRĐENIH POLITIKOM O SARADNJI
SA ISELJENIŠTVOM**

STRATEŠKI CILJ 1 Razvoj pravnog sistema i institucionalnih kapaciteta		STRATEŠKI CILJ 2 Pružanje podrške iseljeništvu i unapređenje saradnje		STRATEŠKI CILJ 3 Stvaranje uslova za veći doprinos iseljeništva razvoju Bosne i Hercegovine	
Mjere		Mjere		Mjere	
1.1.	Donijeti okvirnu strategiju saradnje sa iseljeništvom	2.1.	Pratiti ostvarivanje prava i interesa iseljenika u BiH i zemljama prijema	3.1.	Promovirati iseljeništvo i njegove razvojne resurse
1.2.	Razviti mehanizme međuinstitucionalne koordinacije za saradnju sa iseljeništvom	2.2.	Jačati kapacitete organizacija u iseljeništvu i uspostaviti mehanizam za predstavljanje iseljeništva u zemljama prijema i u BiH	3.2.	Mobilizirati investicione i finansijske resurse iseljeništva
1.3.	Jačati kapacitete institucija u BiH za saradnju sa iseljeništvom	2.3.	Očuvati maternje jezike, kulturu i identitet	3.3.	Mobilizirati ljudske potencijale, znanja i vještine iseljeništva
1.4.	Jačati kapacitete jedinica lokalne samouprave za saradnju sa iseljeništvom	2.4.	Unaprijediti saradnju u oblasti privrede, obrazovanja, nauke, kulture i sporta	3.4.	Podržati filantropske aktivnosti i akcije humanitarne pomoći iz iseljeništva
1.5.	Pratiti emigracijske tokove i izvještavati o tome	2.5.	Unaprijediti informiranje, razmjenu informacija i međusobnu komunikaciju	3.5.	Uspostaviti nagradu ili priznanje za iseljeništvo
		2.6.	Podržavati aktivnosti civilnog sektora u iseljeništvu i BiH koji doprinose jačanju veza Bosne i Hercegovine i iseljeništva		

U nastavku ovog Izvještaja realizirane aktivnosti za 2018. godinu će biti prezentirane prema definisanim strateškim ciljevima i predviđenim mjerama.

STRATEŠKI CILJ 1: RAZVOJ PRAVNOG SISTEMA I INSTITUCIONALNIH KAPACITETA

1.1. DONIJETI OKVIRNU STRATEGIJU SARADNJE SA ISELJENIŠTVOM

Politikom o saradnji sa iseljeništvom predviđeno je donošenje Strategije za saradnju sa iseljeništvom, kao okvirnog dokumenta, kako bi se stvorile nužne pretpostavke za sistemsko i kvalitetno unaprjeđenje saradnje sa iseljeništvom.

Aktivnosti na izradi Okvirne strategije saradnje sa iseljeništvom otpočele su u 2017. godini. Usaglašen je i dogovoren modularni princip izrade Okvirne strategije saradnje sa iseljeništvom za period 2019-2023 (u daljnjem tekstu: Okvirna strategija). Modularni princip podrazumjeva izradu Okvirne strategije na nivou Vijeća ministara BiH i zasebnih strateških dokumenata na nivoima Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine koji će biti usaglašeni sa okvirnim dokumentom na nivou Bosne i Hercegovine.

Pozitivno mišljenje na modularni pristup pri izradi Okvirne strategije dali su:

- Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, aktom broj: 1772/17 od 21.12.2017. godine,
- Vlada Republike Srpske, aktom broj: 04/1-012-2-2184/17 od 14.09.2017. godine i
- Vlada Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, aktom broj: 01.11-1161DS-003/17 od 29.11.2017. godine.

U skladu s ovim prihvaćenim principom predviđeno je da se na nivou Vijeća ministara BiH, Vlade Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlade Federacije BiH), Vlade Republike Srpske i Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlade Brčko distrikta BiH) paralelno formiraju radne grupe za izradu Okvirne strategije uz uvažavanje principa međuinstitucionalne saradnje i multidisciplinarnog pristupa, odnosno da je rad radnih grupa kompatibilan i u skladu sa važećim ustavnim nadležnostima institucija u Bosni i Hercegovini, a uz stalnu komunikaciju i koordinaciju rada radnih grupa od strane Ministarstva, kao nadležne institucije za kreiranje politike Bosne i Hercegovine u oblasti iseljništva. Na ovaj način je osigurano da se kroz četiri strategije saradnje s iseljeništvom, akcione planove i okvir za monitoring i evaluaciju uključe svi nivoi vlasti u Bosni i Hercegovini.

Slijedom toga, Vlada Brčko distrikta BiH je na svojoj 30. redovnoj sjednici održanoj 01.02.2018. godine donijela Odluku o imenovanju radne grupe za izradu Strategije saradnje sa iseljeništvom, a Vlada Federacije BiH je na 110. hitnoj sjednici održanoj 05.04.2018.godine donijela Rješenje o formiranju interresorne radne grupe za izradu Strategije saradnje sa iseljeništvom.

Međutim, Vlada Republike Srpske je dana 03.03.2018. godine, svojim aktom broj: 17.05-055-432-1/17 dostavila zaključak Vlade broj: 04/1-012-2-394/18 od 01.03.2018.

godine u kojem obavještava da odustaje od izrade strategije na bazi modularnog pristupa, kao i svoje učešće u projektu "Dijaspora za razvoj". Slijedom toga, predstavnici Ambasade Švicarske u Bosni i Hercegovini su suspendovali realizaciju projektnih aktivnosti u Republici Srpskoj, a jedna trećina finansijskih sredstava iz projekta namijenjenih za aktivnosti u Republici Srpskoj preusmjerena je na druge aktivnosti.

Nakon što je i Vijeće ministara BiH na 151. sjednici, održanoj 01.08.2018. godine, donijelo Odluku o formiranju Radne grupe za izradu Okvirne strategije saradnje sa iseljeništvom za razdoblje 2019-2023, nastavljene su aktivnosti u procesu izrade iste i do kraja 2018. godine organizirana su dva sastanka.

U septembru 2018. godine, angažovana su tri stručna konsultanata za podršku radnim grupama Vijeća ministara BiH, Federacije BiH i Brčko distrikta BiH za izradu Okvirne strategije čiji je angažman obezbjeđen iz sredstava projekta Dijaspورا za razvoj: Vladimir Petronijević za Radnu grupu na nivou Vijeća ministara BiH koji je ujedno i vodeći konsultant, Ermin Cero iz Sarajeva za Radnu grupu Federacije BiH i Damir Miljević iz Banjaluke za Radnu grupu Brčko distrikta BiH.

Ministarstvo je prvi sastanak sa izabranim konsultantima organiziralo 12.10.2018. godine kako bi se dogovorio način i koordinacija rada među konsultantima i partnerima u projektu.

Odmah nakon toga, 17.10.2018. godine organiziran je zajednički sastanak sa predsjednicima sve tri radne grupe za izradu Strategije i izabranim konsultantima na kome su dogovoreni osnovni principi i okvirna dinamika rada radnih grupa. Članovi radnih grupa su usaglasili da će četiri osnovna stuba kroz koja će se razraditi tri specifična cilja Politike biti utvrđena u svim strategijama i da će strategije Federacije BiH i Brčko distrikta BiH biti kompatibilne sa Okvirnom strategijom na nivou Bosne i Hercegovine.

Četiri stuba strategije su:

1. Razvijati pravni sistem i institucionalne kapacitete
2. Uključivanje iseljništva u društveni razvoj Bosne i Hercegovine
3. Uključivanje poslovnog iseljništva u ekonomski razvoj Bosne i Hercegovine
4. Podrška mladima u iseljništvu i njihovo uključivanje u društveni – ekonomski razvoj Bosne i Hercegovine

Pored podrške izradi Okvirne strategije obezbjeđene kroz projekat "Dijaspora za razvoj", u dijelu koji se odnosi na investiranje dijaspore stručnu podršku pruža i USAID u okviru svog projekta "Diaspora Invest". Tim povodom predstavnici Ministarstva su 24.10.2018. godine održali sastanak sa predstavnicima USAID-a na kojem je dogovoreno da će u okviru svoje tehničke podrške izradi Okvirne strategije USAID angažirati tri konsultanta i to: dva lokalna konsultanta koji pripremaju dio Okvirne strategije koji se odnosi za oblast investiranje iseljništva i jednog međunarodnog konsultanta za provođenje obuke članova radnih grupa za izradu Okvirne strategije na temu investiranja dijaspore. USAID je angažirao slijedeće

konsultante: Naida Čaršimanović Vukotić i Emina Kadrić kao lokalne konsultantice i Kingsley Aikins kao međunarodni konsultant.

Konsultantice Naida Čaršimamović Vukotić i Emina Kadrić su se odmah na narednom sastanku koji je održan 29.10.2018. godine priključile konsultantskom timu koga čine Vladimir Petronijević, Ermin Cero i Damir Miljević i uključile u izradu dokumenata vezanih za investiranje dijaspora.

U oktobru i novembru 2018. godine, prema predviđenoj dinamici rada pripremljen je nacrt situacione analize Okvirne strategije, a 08 i 09.11.2018.godine održani su prvi konstituirajući sastanci svih radnih grupa za izradu Okvirne strategije. Nakon dostavljenih komentara i prijedloga na nacrt situacione analize, pripremljen je dio polaznih dokumenata Okvirne strategije.

Drugi sastanak sve tri radne grupe održan je 13. i 14.12.2018. godine u Sarajevu. Ujedno održana je i obuka za članove radnih grupa u oblasti rada sa dijasporom i vezivanja dijaspora za razvoj zemalja porijekla. Obuku na teme “Institucionalni okvir za efikasan angažman dijaspora” i “Baza pokazatelja za efikasan angažman dijaspora” održala je Tanja Dedović, ekspertica iz IOM-a, Regionalnog ureda u Beču.

Tokom ovog dvodnevnog sastanka, radna grupa je razmatrala sve strateške ciljeve unutar prvog stuba, kao i mjere za realizaciju ciljeva, te je dogovoreno da do narednog sastanka koji je planiran u januaru 2019. godine, prema utvrđenoj dinamici rada bude pripremljena konačna verzija Situacione analize i prvog stuba Okvirne strategije u skladu sa komentarima i sugestijama članova Radne grupe koje su date tokom sastanka.

1.2. RAZVITI MEHANIZME MEĐUINSTITUCIONALNE KOORDINACIJE ZA SARADNJU SA ISELJENIŠTVOM

Zbog potrebe za međuresornim pristupom u rješavanju pitanja iseljništva, Politika o saradnji sa iseljništvom predviđa uspostavu međuresornog savjetodavnog tijela za saradnju sa iseljništvom.

Također, u Izvještaju o realizaciji Politike o saradnji sa iseljništvom za 2017. godinu koji je Vijeće ministara BiH usvojilo na 132. sjednici, održanoj 08.02.2018. godine na prijedlog Ministarstva, usvojen je zaključak koji se odnosi na nedostatak koordinacije institucija Bosne i Hercegovine u radu sa iseljništvom i potrebe da institucije na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini pruže punu podršku Ministarstvu i saradnju na implementaciji Politike. Iako je Ministarstvo u izvještajnom periodu intezivno radilo na unaprjeđenju saradnje sa svim nadležnim institucijama na svim nivoima vlasti i dalje jedan od glavnih izazova u provođenju aktivnosti predstavlja nedovoljna saradnja, koordinacija i razmjena informacija između institucija koje se bave pitanjima iseljništva. Stoga je prijedlog Ministarstva, a u cilju realizacije gore pomenutog zaključka, da se formira jedno institucionalno koordinaciono

tijelo koje će se sa stručnog aspekta i multidisciplinarnim pristupom baviti pitanjem razvijanja i jačanja saradnje sa iseljeništvom.

1.3. JAČATI KAPACITETE INSTITUCIJA U BOSNI I HERCEGOVINI ZA SARADNJU SA ISELJENIŠTVOM

U cilju jačanja kapaciteta institucija u Bosni i Hercegovini za saradnju sa iseljeništvom predviđeno je provođenje niza tematskih obuka za državne službenike iz različitih oblasti ekonomskog i društvenog sektora kako bi se započeo proces građenja baze znanja unutar javnog sektora o konceptu „migracije i razvoja“.

Uključivanje iseljeništva u razvoj u Bosni i Hercegovini i unapređenje saradnje sa iseljeništvom u različitim oblastima iziskuje uključivanje i drugih relevantnih institucija sa svih nivoa vlasti, počev od lokalnih zajednica, kantona, entiteta, pa do državnih institucija, svake u okviru svojih nadležnosti, s obzirom da se mnoga pitanja koja se tiču iseljeništva rješavaju na različitim nivoima vlasti. Jedan od razloga nedovoljnog korištenja razvojnih resursa iseljeništva je nedostatak teorijskog znanja i praktičnog iskustva uposlenika u institucijama o povezanosti između iseljeništva i razvoja BiH.

Ministarstvo je nastavilo provođenje predviđenih aktivnosti u svrhu realizacije ove mjere i u Programu rada za 2018. godinu predvidjelo izradu analize potreba za obukama u oblasti saradnje sa iseljeništvom i uključivanja iseljeništva u razvoj Bosne i Hercegovine u institucijama na različitim nivoima vlasti relevantnim za iseljeništvo, te izradu plana obuka i realizaciju istog. Tokom 2018. godine, Ministarstvo je intezivno radilo na pripremi ovog dokumenta i u novembru je isti upućen u proceduru.

Na prijedlog Ministarstva, Vijeće ministara BiH, na 158. sjednici, održanoj 13. novembra 2018. godine usvojilo je "Izvještaj: Analiza potreba za obukama uposlenika u institucijama u Bosni i Hercegovini na različitim nivoima vlasti za jačanje kapaciteta za saradnju sa iseljeništvom i prijedlog plana obuka".

Analizom je potvrđeno da u institucijama u Bosni i Hercegovini ne postoje dovoljni kapaciteti i znanja za uključivanje iseljeništva u strateško planiranje, kao ni za uspostavu saradnje sa iseljeništvom. Obuke koje su predviđene Planom obuka državnih službenika u oblasti vezivanja iseljeništva sa razvojem bi bile u skladu sa globalnim trendovima, iskustvima drugih zemalja i preporukama međunarodnih organizacija u ovoj oblasti.

Plan obuka sadrži 6 modula od kojih jedan dio namijenjen rukovodećim državnim službenicima, a jedan dio ostalim državnim službenicima:

1. profil iseljeništva kao ciljne grupe,
2. osnove koncepta "migracije i razvoj" (odnosno uključivanja iseljeništva u razvoj),
3. institucionalni i strateški okvir za uključivanje iseljeništva u razvoj u kontekstu BiH,
4. strateške poveznice migracija (iseljeništva) i razvoja po sektorima odnosno specifičnosti uključivanja finansijskih, intelektualnih i drugih resursa iseljeništva,

5. uspostava partnerstava / saradnje sa iseljeništvom i
6. pružanje usluga iseljeništvu.

Vijeće ministara BiH je ujedno i zadužilo Ministarstvo da nastavi sa aktivnostima na jačanju kapaciteta relevantnih institucija na različitim nivoima vlasti u cilju pružanja kvalitetnijih usluga iseljeništvu i uključivanja iseljeništva u razvoj u Bosni i Hercegovini. Također su zaduženi Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine i Ministarstvo da razmotre mogućnosti uključivanja predloženih obuka u redovan program obuke državnih službenika u institucijama BiH.

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je u skladu sa zaključkom Vijeća ministara BiH nastavilo sa već otpočetim aktivnostima na jačanju kapaciteta relevantnih institucija na različitim nivoima vlasti:

- Održana je obuka u oblasti rada sa dijasporom i vezivanja dijaspore za razvoj zemalja porijekla za članove sve tri radne grupe za izradu strategije za saradnju sa iseljeništvom (Vijeća ministara BiH, Federacije BiH i Brčko Distrikta BiH) – obukom je obuhvaćeno oko 40 državnih službenika sa nivoa institucija BiH, Federacije BiH i Brčko distrikta BiH
- Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine organiziralo je dvodnevnu obuku „Izazovi i mogućnosti unapređenja saradnje jedinica lokalne samouprave sa iseljeništvom“ kojoj su prisustvovali koordinatori za dijasporu iz osam jedinica lokalne samouprave (Brod, Doboj, Donji Vakuf, Kladanj, Sokolac, Usora, Zavidovići i Živinice) u Bosni i Hercegovini – obukom je obuhvaćeno 10 državnih službenika sa lokalnog nivoa
- Također, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je tokom 2018. godine zatražilo imenovanje koordinatora za dijasporu iz institucija koje se bave pitanjima relevantnim za iseljeništvo (poput razvoja, privrede, investiranja, nauke, obrazovanja, kulture, turizma i sl.) na nivou Vijeća ministara BiH, Federacije BiH i Brčko distrikta BiH. Imenovano je ukupno 28 državnih službenika (uključujući i predstavnike Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice) čija će uloga biti povezivanje i koordiniranje aktivnosti u rješavanju pitanja u nadležnosti različitih nivoa vlasti, odnosno uzimanja u obzir i uključivanja razvojnih resursa iseljeništva pri izradi strateških dokumenata i drugih propisa iz njihove nadležnosti.

Institucije koje su imenovale koordinateure za dijasporu su sljedeće:

- Agencija za statistiku BiH
- Direkcija za ekonomsko planiranje
- Vanjskotrgovinska komora BiH
- Ministarstvo civilnih poslova BiH
- Ministarstvo vanjskih poslova
- Uprava za indirektno oporezivanje
- Agencija za rad i zapošljavanje
- Centralna banka BiH
- Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmijenu podataka BiH
- FIPA

- Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica
- Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke
- Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta
- Federalno ministarstvo finansija
- Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije
- Federalno ministarstvo okoliša i turizma
- Federalno ministarstvo kulture i sporta
- Federalno ministarstvo trgovine
- Odjel za raseljene osobe, izbjeglice i stambena pitanja Brčko distrikt BiH
- Odjel za stručne i administrativne poslove Brčko distrikt BiH
- Odjel za europske integracije i međunarodnu saradnju Brčko distrikt BiH
- Odjel za javni registar Brčko distrikt BiH
- Odjel za gospodarski razvitak, sport i kulturu i
- Odjel za zdravstvo i ostale usluge.

Ministarstvo će realizirati obuke za gore pomenute koordinate za dijasporu tokom 2019. godine u okviru prve komponente projekta „Dijaspora za razvoj“.

Podrška jačanju kapaciteta za saradnju sa iseljeništvom u oblasti uključivanja iseljeništva u kantonalne strateške razvojne dokumente pružena je u nekoliko kantona Federacije BiH (Bosansko-podrinjskom, Srednjobosanskom, Kantonu 10, Kantonu Sarajevo, Tuzlanskom, Unsko-sanskom, Zeničko-dobojskom i Zapadnohercegovačkom kantonu) u okviru druge komponente projekta „Dijaspora za razvoj“ koju realizira UNDP BiH.

Ministarstvo je u okviru svojih napora da ojača kapacitete institucija u Bosni i Hercegovini za saradnju sa iseljeništvom i uključivanje iseljeništva u razvoj dalo prijedloge za uključivanje iseljeništva u nacrt Strategija razvoja informacionog društva BiH 2018-2022. Također, u 2018. godini usvojena je Strategija razvoja nauke u BiH 2017-2022 (“Službeni glasnik BiH” broj: 22/18) u koju je Ministarstvo, kroz učešće u Radnoj grupi za izradu Strategije predložilo mjere za uključivanje ogromnih ljudskih resursa iseljeništva u cilju razvoja nauke u Bosni i Hercegovini.

1.4. JAČATI KAPACITETE JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE ZA SARADNJU SA ISELJENIŠTVOM

U cilju jačanja kapaciteta jedinica lokalne samouprave za saradnju sa iseljeništvom Ministarstvo je tokom 2018. godine nastavilo saradnju sa 26 jedinica lokalne samouprave sa kojima je u 2017. godini već potpisan Memorandum o saradnji u oblasti iseljeništva (Bihać, Bijeljina, Bosanski Petrovac, Bratunac, Brod, Čelinac, Doboj, Gradačac, Jajce, Kladanj, Ključ, Kreševo, Laktaši, Ljubuški, Lopare, Maglaj, Nevesinje, Novi Grada Sarajevo, Posušje, Prijedor, Sanski Most, Sokolac, Usora, Velika Kladuša, Zavidovići, Zenica i Žepče) i potpisalo Memorandum sa još dvije nove jedinice lokalne samouprave: Donji Vakuf i Živinice.

U skladu sa Memorandumom, unaprjeđenje saradnje sa gore pomenutim jedinicama lokalne samouprave odvijalo se u oblasti razmjene podataka o iseljeništvu, razmjene iskustava i dobrih praksi, kao i podrška manifestacijama za dijasporu koje organiziraju jedinice lokalne samouprave. Tako su tokom 2018. godine predstavnici Ministarstva prisustvovali na više skupova u organizaciji jedinica lokalne samouprave od kojih izdvajamo: Dani dijaspore u Živinicama, 5. Street basket turnir, Donji Vakuf, 5. Gospodarski forum općine Žepče, posjeta općinama Ključ, Prijedor i Sanski Most u okviru projekta „Dijaspora za razvoj”, “Prijenos dobrih praksi u suradnji između lokalne uprave i dijaspore na primjeru Općine Posušje“ u Širokom Brijegu i druge.

Također, Ministarstvo je organizovalo dvodnevnu obuku „Izazovi i mogućnosti unapređenja saradnje jedinica lokalne samouprave sa iseljeništvom“ kojoj su prisustvovali koordinatori za dijasporu iz osam jedinica lokalne samouprave u Bosni i Hercegovini. Obuka je održana 18. i 19. oktobra 2018. godine a prisustvovali su joj predstavnici sljedećih jedinica lokalne samouprave: Brod, Doboj, Donji Vakuf, Kladanj, Sokolac, Usora, Zavidovići i Živnice, koje su ujedno i potpisnice Memoranduma o saradnji u oblasti iseljeništva sa Ministarstvom.

U cilju jačanja kapaciteta lokalnih vlasti, kako bi se u što većoj mjeri povezali sa iseljeništvom sa područja svojih lokalnih zajednica i na taj način obezbjedili njihov veći angažman u razvoju, obuka je održana na dvije značajne teme u oblasti povezivanja iseljeništva sa razvojem BiH: „Važnost komunikacije i institucionalne saradnje između jedinica lokalne samouprave i iseljeništva“ i „Razvojni planovi jedinica lokalne samouprave u ekonomskom sektoru (investicije i nova radna mjesta, razvoj malih i srednjih preduzeća, javno-privatna partnerstva, poljoprivreda, stočarstvo, turizam)“.

Ojačani su kapaciteti 16 partnerskih jedinica lokalne samouprave (Bijeljina, Bratunac, Jajce, Ključ, Laktaši, Ljubuški, Lopare, Maglaj, Nevesinje, Posušje, Prijedor, Sanski Most, Tuzla, Velika Kladuša, Zenica, Žepče), i dodatno Grad Tuzla, u okviru ishoda II projekta “Dijaspora za razvoj” na način da su sve jedinice lokalne samouprave nastavile i/ili pokrenule aktivnosti usmjerene na unaprjeđenje institucionalnih kapaciteta za saradnju s dijasporom poput imenovanja koordinatora za dijasporu, poboljšanja i/ili uspostavljenosti novih usluga za dijasporu na lokalnom nivou (e-matičar, usluge za dijasporu u roku od 48 sati, mobilna aplikacija za usluge dijaspori, e-usluge za investitore i sl.), mapiranje lokalne dijaspore i unošenje podataka u pripremljene registre dijaspore, poddomene za dijasporu na službenim web stranicama jedinica lokalne samouprave, izrađeni relevantni informativni materijali usmjereni na dijasporu, te promovirane inicijative saradnje sa dijasporom putem medija.

Također, u Bijeljini, Bratuncu, Loparama, Zenici, Žepču i Tuzli je završeno uvrštavanje koncepta migracija i razvoja u integrirane razvojne strategije, a u ostalim jedinicama lokalne samouprave ovaj proces je prije realiziran, u okviru prve faze projekta "Migracije i razvoj" u periodu 2013-2015. godina.

Predstavnici partnerskih jedinica lokalne samouprave su prošli i niz obuka na različite teme koje se tiču vezivanja iseljeništva sa razvojem lokalnih zajednica: strateški okvir, identifikovanje i provođenje razvojnih projekata u suradnji sa dijasporom, modaliteti i alati za

saradnju sa dijasporom, identifikacija javnih usluga za dijasporu; korištenje „crowdsourcing“ inicijativa za saradnju sa dijasporom sa fokusom na portal za dijasporu u vlasništvu Ministarstva (ukupno 10 predstavnika jedinica lokalne samouprave).

Uporedo su jačani kapaciteti mreže koordinatora za dijasporu iz partnerskih jedinica lokalne samouprave i sedam već pomenutih kantona (Bosansko-podrinjski, Srednjobosanski, Kanton 10, Kanton Sarajevo, Tuzlanski, Unsko-sanski, Zeničko-dobojski i Zapadnohercegovački kanton) s ciljem jačanja njihovih kapaciteta za efikasniju saradnju sa poslovnom dijasporom na lokalnom nivou, kao i podrška saradnji sa akademskom dijasporom. Teme obuka su bile: uvrštavanje koncepta migracija i razvoja u lokalne strateške dokumente, institucionalizacija saradnje sa dijasporom i dr. (ukupno 17 koordinatora je prošlo obuke).

1.5. PRATITI EMIGRACIJSKE TOKOVE I IZVJEŠTAVATI O TOME

U segmentu praćenja emigracijskih tokova i prikupljanja podataka o iseljeništvu, Ministarstvo u okviru svoje nadležnosti za iseljeništvo, a u skladu sa obavezom prema Odluci o obavezi dostavljanja statističkih podataka o migracijama i međunarodnoj zaštiti Ministarstvu sigurnosti („Službeni glasnik BiH“ broj: 83/09) prikuplja podatke o bh. iseljeništvu koji se odnose na broj, spol, strukturu, status, zaposlenost, uključenost u obrazovni sistem i integriranost u državama prijema, novčane doznake i dr.

Na temelju zvaničnih podataka nadležnih institucija u Bosni i Hercegovini, EUROSTAT-a, agencija za statistiku zemalja prijema i diplomatsko konzularnih predstavništva Bosne i Hercegovine, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je pripremlilo analizu stanja iseljeništva iz Bosne i Hercegovine za 2017. godinu u dijelu Emigracija iz BiH za Migracijski profil za 2017. godinu koji je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine usvojilo u aprilu 2018. godine.

Ukupan broj osoba koje žive u iseljeništvu, a koje vode porijeklo iz Bosne i Hercegovine procjenjen je na 2 miliona, dok ukupan broj prve generacije emigranata iz BiH, odnosno onih koji su rođeni u BiH a žive izvan njenih granica, iznosi 1.691.350 osoba, što Bosnu i Hercegovinu pozicionira na 16. mjesto u svijetu prema stopi emigracije u odnosu na broj stanovnika u zemlji (44,5%). Bh. iseljenici žive širom svijeta, a zvanični podaci dostupni su za 51 zemlju. Najveći broj iseljenika živi na teritoriji Evrope (oko 60%), zatim Sjeverne Amerike i Australije.

Ministarstvo je u izvještajnom periodu pokrenulo aktivnosti na prikupljanju kvalitativnih pokazatelja o mogućnosti i spremnosti sudjelovanja iseljeništva u društveno- ekonomskom razvoju Bosne i Hercegovine. Jedna od tih aktivnosti je istraživanje „Mapiranje dijaspore iz BiH“ koje je provedeno u okviru projekta „Dijaspora za razvoj“ u 10 zemalja prijema Austriji, Danskoj, Holandiji, Italiji, Njemačkoj, Sloveniji, Švedskoj, Švicarskoj, SAD-u i Australiji. Detaljnije informacije o istraživanju i njegovi rezultati su prezentirani u poglavlju 2.4. ovog izvještaja.

STRATEŠKI CILJ 2: PRUŽANJE PODRŠKE ISELJENIŠTVU I UNAPREĐENJE SARADNJE

2.1. PRATITI OSTVARIVANJE PRAVA I INTERESA ISELJENIKA U BOSNI I HERCEGOVINI I ZEMLJAMA PRIJEMA

Prioritetne obaveze Bosne i Hercegovine u ovom segmentu odnose se na kontinuirano praćenje prava, interesa i potreba iseljenika i povratnika iz iseljeničtva u Bosni i Hercegovini, te praćenje njihovih interesa i potreba u zemljama prijema. Predviđene su aktivnosti na informiranju iseljeničtva o njihovim pravima u Bosni i Hercegovini i praćenje njihovog ostvarivanja, direktna podrška na upite iz iseljeničtva, izrada informativnih brošura za iseljeničtvo o ostvarivanju prava (državljanstvo, priznavanje diploma i sl.) na čemu Ministarstvo radi u kontinuitetu putem rubrike „Pitajte, mi odgovaramo“ i redovnim objavljivanjem vijesti o informacijama o pitanjima od značaja za ostvarivanje prava iseljenika u Bosni i Hercegovini na Interaktivnom portalu za dijasporu iz BiH, kao i odgovaranje na usmene i pismene upite iseljenika.

U segmentu prava, interesa i potreba iseljenika i povratnika iz iseljeničtva u Bosni i Hercegovini, te praćenje njihovih interesa i potreba u zemljama prijema predstavnici Ministarstva su se tokom sastanaka sa predstavnicima iseljeničtva, posjeta manifestacijama u organizaciji iseljeničtva i skupova organiziranih na temu iseljeničtva tokom 2018. godine upoznali sa problemima sa kojima se susreću u ostvarivanju svojih prava kako u Bosni i Hercegovini, tako i u zemljama u kojima borave:

- Ministarstvo je organiziralo 13. i 14. juna 2018. godine Konferenciju dijaspore iz Bosne i Hercegovine pod nazivom „Značaj dijaspore za Bosnu i Hercegovinu“, o kojoj su detaljnije informacije navedene pod tačkom 2.6. ovog izvještaja. Predstavnici 30 organizacija iz iseljeničtva su između ostalog pozvali sve na svim nivoima vlasti u BiH da se aktivnije uključe u komunikaciju i saradnju sa iseljeničtvom s ciljem pružanja kvalitetnijih usluga iseljeničtvu, stvaranja uslova za veće učesće iseljeničtva u razvoju BiH, naročito u oblasti investiranja i prenosa znanja, te promociji iseljeničtva, kao i da se aktivnije uključe u korištenje velikih ljudskih resursa u iseljeničtvu. Također, naglasili su da je potrebno ponovljene zahtjeve iseljeničtva unijeti u sve planove i politike relevantnih nadležnih institucija u BiH.
- Na poziv organizatora udruženja BH UK Network, predstavnici Ministarstva su prisustvovali Jubilarnim 20. susretima dopunskih škola u Velikoj Britaniji koji su održani dana 30.06.2018. godine u Londonu. Ovom prilikom su upoznati o dugogodišnjim naporima nastavnika, roditelja i učenika da održe i unaprijede učenje maternjeg jezika u Velikoj Britaniji. Nastavnici su istakli neke od problema s kojim se susreću a to su: nedostatak finansijskih sredstava za organizovanje nastave, nedostatak adekvatnog kadra, potrebu za usklađivanjem nastavnog plana za dopunsku sa stvarnim potrebama djece u dijaspori, te potrebu da se modernizuje nastava maternjeg jezika. Tokom sastanka predloženo je da se u saradnji sa nadležnim institucijama za obrazovanje u Bosni i Hercegovini inicira održavanje posebnog skupa nastavnika maternjih jezika iz svih zemalja u kojima postoje dopunske škole, na kome bi se razmotrila potrebe za

usklađivanjem nastavnog plana za dopunsko obrazovanje sa stvarnim potrebama djece u iseljeništvu i potreba da se modernizuje nastava maternjeg jezika s obzirom na izazove kada je u pitanju sada već treća generacija dijaspori. Napominjemo da su slični zahtjevi i prije zaprimani od nastavnika maternjih jezika u Švedskoj.

- Predstavnicima Ministarstva su prisustvovali skupu "Sveslovenski zbor bošnjačkih kulturnih društava" na poziv Bošnjačkog kulturnog saveza Slovenije. Bošnjački kulturni savez Slovenije (BKSS) je organizacija u koju su učlanjena bošnjačka kulturna društva registrirana u Sloveniji. Predstavnicima BKSS-a su iznijeli neke od problema bošnjačke dijaspori u Sloveniji od kojih izdvajamo: nepostojanje podrške iz BiH za dopunsko obrazovanje (trenutno ne postoji niti jedna dopunska škola u Sloveniji), nepostojanje podrške iz BiH za aktivnosti organizacija iseljništva u Sloveniji, te izrazito loša saradnja Ambasade BiH u Ljubljani sa organizacijama iseljništva. Nažalost, udruženja u Sloveniji nisu u mogućnosti sama organizirati izvođenje dopunske nastave zbog nedostatka stručnog nastavnog kadra.

Također, Ministarstvo je tokom 2018. godine zaprimilo više zahtjeva i inicijativa iz iseljništva od kojih izdvajamo sljedeće:

- Upit "Inicijative građana BiH dijaspori/Globalna koordinacijska grupa za zemlje USA, GBR, CHE, CAN, CZE, BIH, AUS, DEU, AUT", vezan za kreiranje online sistema glasanja za dijasporu iz Bosne i Hercegovine od 28.05.2019. godine. Ministarstvo je prosljedilo upit Centralnoj izbornoj komisiji Bosne i Hercegovine na nadležnost. Budući da je Vijeća ministara BiH, dana 29.12.2016. godine formiralo Interresornu radnu grupu za analizu stanja i pregledanje modaliteta uvođenja novih tehnologija u izborni proces u BiH, Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine će navedenu inicijativu dostaviti ovoj grupi na razmatranje kao jednu od mogućnosti za unapređenje izbornog procesa u Bosni i Hercegovini, o čemu je Ministarstvo obavijestilo podnosioca inicijative;
- Inicijativa BH UK Networka za ponovno uspostavljanje avionske linije kompanije Wizz Air na relaciji Tuzla-Luton-Tuzla za kojom postoji potreba bh. iseljništva u Ujedinjenom Kraljevstvu. Ovu inicijativu koja je zaprimljena od BH UK Network 20.04.2018. godine, Ministarstvo je uputilo svim nadležnim institucijama u Bosni i Hercegovini, Federaciji BiH i Tuzlanskom kantonu, kao i JP Međunarodnom aerodromu Tuzla 27.04.2018. godine sa molbom da se uzmu u obzir potrebe i zahtjevi bh. iseljenika. Ministarstvo je 20.07.2018. godine dostavilo urgenciju sa istim zahtjevom da se razmotri ponovno uvođenje avionske linije na relaciji Tuzla-Luton-Tuzla s obzirom nikada nije zaprimilo zvaničan odgovor na dopise odnosno inicijative koje su poslane na gore navedene institucije.

U cilju informiranja iseljništva o pitanjima od značaja za ostvarivanje njihovih prava u Bosni i Hercegovini Ministarstvo je tokom 2018. godine na svom portalu za dijasporu iz BiH – dijaspora.mhrr.gov.ba objavilo i postavilo nekoliko informacija i dokumenta od interesa za iseljništvo:

- Pojašnjenje Porezne uprave Federacije Bosne i Hercegovine u vezi Javnog poziva koji se odnosi na oporezivanja poklona u novcu (akt broj: 13/08-49-1-664-13/18 od 06.08.2018. godine) - Ministarstvo je aktom broj: 01-42-4-2205-1/18 od 16.07.2018. godine uputilo zahtjev Poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine za pojašnjenje u vezi Javnog poziva u vezi oporezivanja poklona u novcu, s obzirom na to da je ovaj javni poziv izazvao veliko interesovanje ne samo iseljeničtva nego i cjelokupne bosanskohercegovačke javnosti.
- Informacija o uslovima i postupku ostvarivanja prava na oslobađanje od plaćanja uvoznih i izvoznih dažbina -Ministarstvo je pripremlilo Informaciju o uslovima i postupku ostvarivanja prava na oslobađanje od plaćanja uvoznih i izvoznih dažbina u kojoj su obrađena poglavlja koja su od posebnog interesa za državljanje BiH i njihove potomke koji žive i rade izvan Bosne i Hercegovine. Informacija je sačinjena na osnovu Odluke Vijeća ministara BiH o uslovima i postupku ostvarivanja prava na oslobađanje od plaćanja uvoznih i izvoznih dažbina („Službeni glasnik BiH“, broj 24/18) kojom se propisuju uslovi i postupak ostvarivanja prava na oslobađanje od plaćanja uvoznih dažbina pri puštanju robe u slobodan promet u slučajevima propisanim članom 207. tačka a) Zakona o carinskoj politici u Bosni i Hercegovini.
- Informacija o povlasticama za domaće i strane investitore u Bosni i Hercegovini - Cijeneći zainteresiranost iseljeničtva iz Bosne i Hercegovine za investiranje u Bosnu i Hercegovinu, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine je zatražilo informaciju od Agencije za unapređenje stranih investicija u BiH (FIPA) o povlasticama za investiranje u BiH.

U partnerstvu sa Ministarstvom, Grupacija Naša perspektiva je kreirala ‘Vodič za dijasporu iz BiH’. Vodič je namijenjen osobama porijeklom iz Bosne i Hercegovine koje borave izvan njenih granica, te ima za cilj da ovoj skupini olakša korištenje prava u zemlji porijekla. Vodič na jednom mjestu daje praktične upute za ostvarivanje istih, a sve u cilju da se iseljeničtvu prilikom boravka u BiH olakša pristup pravima. Grupacija Naša Perspektiva je štampala i „Vodič za investitore“ koji je namijenjen iseljeničtvu, odnosno potencijalnim investitorima kako bi se informisali o mogućnostima i uslovima investiranja u zemlju porijekla.

U cilju boljeg informisanja iseljeničtva iz Bosne i Hercegovine, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice je ostvarilo saradnju sa Međunarodnim aerodromom Sarajevo i u novembru 2018. godine postavljen je INFO PULT za dijasporu gdje će iseljenici iz BiH prilikom dolaska na Međunarodni aerodrom Sarajevo imati mogućnost da se informiraju o aktivnostima Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH u oblasti saradnje sa iseljeničtvom. Putem brošura na info pultu iseljenici iz BiH koji žive i rade van granica BiH će biti informirani o načinu ostvarivanju statusnih prava, kao i o kontakt podacima institucija u BiH na svim nivoima vlasti, od lokalnih zajednica do institucija na nivou države.

U novembru i decembru 2018. godine na INFO PULTU je postavljeno 45 Vodiča za dijasporu iz BiH, 30 brošura Uspješni primjeri, 10 Vodiča za investitore i 60 letaka – Interaktivni portal za dijasporu iz BiH, i po potrebi se redovno dopunjava materijalima. Ministarstvo je u decembru uputilo dopis i Međunarodnom aerodromu Tuzla, sa prijedlogom da se uspostavi isti oblik saradnje i postavi Info pult i na ovom aerodromu.

2.2. JAČATI KAPACITETE ORGANIZACIJA U ISELJENIŠTVU I USPOSTAVITI MEHANIZAM ZA PREDSTAVLJANJE ISELJENIŠTVA U ZEMLJAMA PRIJEMA I U BOSNI I HERCEGOVINI

U okviru ove mjere je predviđeno razvijanje mehanizama za predstavljanje iseljeničtva u Bosni i Hercegovini kako bi se ojačali kapaciteti organizacija u cilju njihovog međusobnog uvezivanja, uvezivanja sa Bosnom i Hercegovinom, ali i institucijama zemlje prijema. Ministarstvo je u bliskoj saradnji sa Ministarstvom vanjskih poslova BiH i diplomatsko konzularnim predstavništvima realizaciju ovih aktivnosti započelo u 2017. godini, i nastavilo tokom čitave 2018. godine.

Uz podršku projekta "Dijaspore za razvoj" predviđena je uspostava Reprezentativnih tijela iseljeničtva u Njemačkoj i Austriji. U dosadašnjim aktivnostima, uspostavljeno je Reprezentativno tijelo dijaspore iz Bosne i Hercegovine u Njemačkoj, kao samostalno nezavisno tijelo. Uloga Ministarstva i Ministarstva vanjskih poslova ograničila se samo na pružanje podrške u procesu uspostave ovog tijela.

Kako je predviđeno, u sastav ovog tijela uključeni su predstavnici različitih organizacija i istaknuti pojedinci iz iseljeničtva na način da se osiguralo jednako učešće predstavnika sva tri konstitutivna naroda, uključujući i predstavnike nacionalnih manjina. Mehanizam za predstavljanje iseljeničtva u Bosni i Hercegovini i zemljama prijema osigurava:

- identificiranje potreba iseljeničtva i kanalsanje njihovih zahtjeva prema institucijama u Bosni i Hercegovini i zemljama prijema,
- veće učešće iseljenika u društveno-političkom životu u Bosni i Hercegovini,
- istinski dijalog kroz koji će se čuti glas što većeg broja iseljenika,
- učešće iseljeničtva u izradi politika u Bosni i Hercegovini koje se direktno ili indirektno odnose na iseljeničtvo,
- efikasnija saradnja i gradnja povjerenja između Bosne i Hercegovine i iseljeničtva i iseljeničtva međusobno.

Formiranje reprezentativnih tijela ni u kom smislu ne utiče niti će uticati na postojeću strukturu, način organizovanja i funkcionisanja iseljeničtva, samo olakšava komunikaciju i saradnju iseljeničtva sa institucijama u Bosni i Hercegovini, doprinosi boljoj saradnji sa institucijama u zemljama prijema, kao i boljoj međusobnoj saradnji unutar samog iseljeničtva.

Uloga Reprezentativnog tijela dijaspore iz Bosne i Hercegovine u Njemačkoj (u daljnjem tekstu: Reprezentativno tijelo) je definisana na sljedeći način:

- predstavlja iseljeničtvo pred institucijama u Bosni i Hercegovini,
- predstavlja iseljeničtvo pred institucijama u Saveznoj Republici Njemačkoj,
- redovno komunicira sa Ministarstvom i Ministarstvom vanjskih poslova BiH i pomaže informisanju iseljeničtva u zemlji prijema,

- učestvuje u konsultacijama za izradu Okvirne strategije i akcionog plana, kao i drugih javnih politika od interesa za iseljništvo iz Bosne i Hercegovine i prenosi stav iseljništva iz Njemačke,
- razvija saradnju sa različitim akterima u Bosni i Hercegovini,
- identifikira probleme iseljništva u Njemačkoj,
- inicira i predlaže nadležnim institucijama u Bosni i Hercegovini, putem Ministarstva i Ministarstva vanjskih poslova, rješavanje pitanja koja su od značaja za rad i djelovanje iseljništva u zemlji porijekla, kao i u zemlji prijema,
- učestvuje na godišnjim konferencijama za iseljništvo koje organizuje i vodi Ministarstvo,
- prenosi iskustava rada na druge zemlje u iseljništvu u kojima će se uspostaviti reprezentativna tijela.

U cilju uspostave i funkcionisanja ovog tijela prva dva sastanka sa iseljništvom u Minhenu i Štutgartu su održana tokom 2017. godine o kojima smo izvjestili u Izvještaju o provođenju Politike o saradnji sa iseljništvom za 2017. godinu.

U prvom kvartalu 2018. godine, diplomatsko-konzularna predstavništva Bosne i Hercegovine u SR Njemačkoj su održala posebne sastanke sa predstavnicima iseljništva iz regija koje pokrivaju te je na tim sastancima izvršen izbor članova Reprezentativnog tijela u sljedećem sastavu:

r.br.	Regija	Ime i prezime	Predstavnik naroda
1.	Frankfurt	Ismet Šahurić	Bošnjaka
2.		Jusuf Skenderović	Bošnjaka
3.		Njegoslav Klačar	Srba
4.		Nenad Marković	Srba
5.		Tašan Čalić	Hrvata
6.		Mario Šušak	Hrvata
7.	Štuttgart	Haris Halilović	Bošnjaka
8.		Muhamed Aganović	Bošnjaka
9.		Bojan Jarić	Srba
10.		Danilo Đokic	Srba
11.		Zoran Primorac	Hrvata
12.		Mato Stanišić	Hrvata
13.		Nataša Mrkić	Ostalih
14.	Minhen	Refik Pjanić	Bošnjaka
15.		Sadija Klepo	Bošnjaka
16.		Zlatibor Kojadinović	Srba
17.		Bogoljub Vranić	Srba
18.		Neda Caktaš	Hrvata
19.		Vladimir Jerić	Hrvata
20.		Fehim Okanović	Ostalih
21.	Berlin	Dr. Damir Softić	Bošnjaka
22.		Damir Krdžić	Bošnjaka
23.		Igor Ristić	Srba
24.		Goran Stupar	Srba
25.		Željko Matić	Hrvata
26.		Zdravko Krstanović	Hrvata
27.		Sead Muratović	Ostalih

Treći sastanak predstavnika Ministarstva sa iseljeništvom u SR Njemačkoj je ujedno bio i prvi sastanak novoformiranog Reprezentativnog tijela koji je održan 26.05.2018. godine u Berlinu.

Na sastanku su bili prisutni: 21 član Reprezentativnog tijela (od ukupno 27 izabranih članova), predstavnici diplomatsko-konzularnih predstavništava BiH u Berlinu, Minhenu, Frankfurtu i Štuttgartu, predstavnici Ministarstva (Predrag Jović, zamjenik ministrice, Kemo Sarač, pomoćnik ministrice, Isma Stanić i Ana Judi Galić, šefice odsjeka u Sektoru za iseljeništvu), predstavnik Ministarstva vanjskih poslova (Selma Ćimić), te predstavnice Ambasade Švicarske u BiH i Međunarodne organizacije za migracije (IOM) u BiH. Sastanku je prisustvovao i gosp. Milan Čobanov iz Centralnog saveta Srba u Njemačkoj u svojstvu posmatrača.

Članovi Reprezentativnog tijela su sami među sobom izabrali predsjedništvo Reprezentativnog tijela u sljedećem sastavu: Zlatibor Kojadinović, Mario Šušak, Damir Softić i Sead Muratović. Dogovoreno je da u sastav 6 ekspertnih grupa, koje će funkcionisati unutar Reprezentativnog tijela u oblastima (1) privrede i ekonomije, (2) nauke i obrazovanja, (3) kulture i sporta, (4) socijalnih i humanitarnih djelatnosti, (5) pripreme projekata i informisanja i (6) administrativno-pravnih pitanja, uđe po tri do četiri člana Reprezentativnog tijela, s tim da se radu ekspertnih grupa mogu priključiti i osobe koje nisu članovi Reprezentativnog tijela – stručnjaci u oblasti investiranja, poduzetnici, naučni i kulturni radnici, mladi, motivirani pripadnici dijaspore iz Bosne i Hercegovine u Njemačkoj koji se žele aktivno uključiti u rad u određenoj oblasti. Svaka ekspertna grupa će imati svog koordinatora. Delegirana su četiri člana Reprezentativnog tijela za učešće na Konferenciji za dijasporu koju je Ministarstvo organizovalo 13. i 14.06.2018. godine u Sarajevu: Zlatibor Kojadinović, Željko Matić, Damir Softić i Sead Muratović.

Na četvrtom sastanku održanom 17.11.2018.godine u Frankfurtu učestvovalo je 20 članova Reprezentativnog tijela, predstavnici diplomatsko-konzularnih predstavništava BiH u Berlinu, Minhenu, Frankfurtu i Štuttgartu, predstavnici Ministarstva (Dragana Bojović, savjetnica Predraga Jovića zamjenika ministrice za ljudska prava i izbjeglice, Kemo Sarač, pomoćnik ministrice, Isma Stanić i Ana Judi Galić, šefice odsjeka u Sektoru za iseljeništvu), Tugomir Čuljak, savjetnik hrvatskog člana Predsjedništva BiH, predstavnik Ministarstva vanjskih poslova (Dag Džumrukčić), te predstavnica Međunarodne organizacije za migracije (IOM) u BiH.

Na sastanku se razgovaralo o organizacionoj strukturi, registraciji i planu rada Reprezentativnog tijela za 2019. godinu.

Članovi Reprezentativnog tijela su se dogovorili da se ovo tijelo registruje u Njemačkoj kao udruženja građana što je uslov za finansiranje aktivnosti u 2019. godini iz sredstava projekta "Dijaspore za razvoj". Reprezentativno tijelo je takođe usvojilo Plan rada za 2019. godinu koji sadrži sljedeće aktivnosti: obuka članova Reprezentativnog tijela u cilju kreiranja funkcionalnog i samoodrživog tijela, registriranje Reprezentativnog tijela u SR Njemačkoj

kao udruženja građana, izgradnja vizualnog identiteta i promotivnih materijala, umrežavanje i zastupanje interesa iseljništva u Bosni i Hercegovini u SR Njemačkoj (održavanje sastanaka članova Reprezentativnog tijela sa predstavnicima relevantnih institucija u SR Njemačkoj, održavanje sastanaka članova Reprezentativnog tijela sa predstavnicima relevantnih institucija u BiH, sklapanje partnerstava, organizacija networking eventa mladih iz Bosne i Hercegovine u SR Njemačkoj), uspostava SOS telefona za novopridošle migrante iz Bosne i Hercegovine, mapiranje naučnog iseljništva u Njemačkoj, predstavljanje investicijskih i poslovnih mogućnosti Bosne i Hercegovine pred njemačkim privrednim komorama, učešće u prenosu znanja iseljništva u Bosnu i Hercegovinu, organizacija Dana kulture Bosne i Hercegovine u Njemačkoj i godišnji skup članova Reprezentativnog tijela.

2.3. OČUVATI MATERNJE JEZIKE, KULTURU I IDENTITET

Politika predviđa sistemsko reguliranja nastave dopunskog obrazovanja, u čemu glavnu ulogu imaju Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine, Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, entitetske i druge nadležne institucije u oblasti obrazovanja na različitim nivoima vlasti, kao i podršku učenju maternjih jezika koristeći prednosti i pogodnosti online učenja, ljetnih škola učenja maternjih jezika i kulture u Bosni i Hercegovini, čiji bi polaznici bili djeca i mladi iz iseljništva kako bi kroz druženje unaprijedili znanje jezika, upoznali kulturu, historiju i prirodne resurse Bosne i Hercegovine.

Također, Vijeće ministara BiH je Zaključkom sa 70. sjednice održane 24.08.2016. godine zadužilo Ministarstvo civilnih poslova BiH i Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH da, u saradnji sa nadležnim institucijama, pokrenu aktivnosti na uspostavi portala za interaktivno (online) dopunsko obrazovanje. Zaključkom sa 111. sjednice održane 24.08.2017. godine Vijeće ministara BiH je još jednom zadužilo Ministarstvo civilnih poslova BiH, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH i Ministarstvo vanjskih poslova BiH da u što kraćem vremenskom roku realiziraju zaključke donesene prilikom usvajanja Informacije o dopunskom obrazovanju u inostranstvu na 70. sjednici održanoj 24.08.2016. godine.

U smislu navedenih usvojenih zaključaka, Vijeće ministara BiH je ponovo Zaključkom sa 155. sjednice održane 25.09.2018. godine zadužilo Ministarstvo civilnih poslova BiH, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH i Ministarstvo vanjskih poslova BiH da intenziviraju aktivnosti na unapređenju dopunskog obrazovanja djece bosanskohercegovačkih iseljenika u inostranstvu.

U cilju realizacije naprijed navedenih zaključaka Vijeća ministara BiH, Ministarstvo je u okviru Zakona o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2018. godinu („Službeni glasnik BiH“, broj 08/18) osiguralo finansijska sredstva u iznosu od 100.000,00 KM za realizaciju finansijske podrške uspostavi interaktivnog web portala.

Sredstva u iznosu od 150.000,00 KM je trebalo osigurati i Ministarstvo civilnih poslova BiH, kako bi se, na osnovu prethodno izvršene analize tržišta koju je uradilo ovo Ministarstvo, osigurala potrebna sredstva u iznosu od 250.000,00 KM za uspostavu Portala. Međutim, sredstva u iznosu od 150.000,00 KM Ministarstvo civilnih poslova nije uspjelo osigurati.

Ministarstvo je, u saradnji sa Ministarstvom civilnih poslova BiH, u skladu sa raspoloživim budžetom za ovu namjenu, uradilo analizu mogućnosti obima sadržaja Portala i utvrdilo da navedenim sredstvima može izvršiti nabavku Portala sa sadržajem samo jednog, ali najobimnijeg predmeta: Jezici i književnost naroda Bosne i Hercegovine iz Udžbenika dopunske nastave za djecu u inostranstvu (I-IV razred osnovne škole).

Tehničke specifikacije za web portal izradila je stručnjakinja bh. porijekla iz Švedske u okviru prijenosa znanja, dok je specifikacije sadržaja izradilo Ministarstvo civilnih poslova BiH. Nastavnici dopunske nastave u iseljeništvu su takođe bili konsultovani u procesu izrade portala.

S tim u vezi, izrađena je tenderska dokumentacija i specifikacija i Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je provelo postupak javne nabavke-uspostava portala za interaktivno (online) dopunsko obrazovanje i Ugovor za nabavku usluge-uspostava portala za interaktivno (online) dopunsko obrazovanje, broj: JN/1-01-16-4-30-12/18 od 31.10.2018. godine zaključilo sa najpovoljnijim ponuđačem Lanaco d.o.o. Banja Luka u vrijednosti od 93.353,13 KM sa uključenim PDV-om.

Ponuđač Lanaco d.o.o. Banja Luka je izradio Portal i u skladu sa članom 5. Ugovora izvršena je primopredaja portala Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH dana 14.12.2018. godine.

U skladu sa prethodnim dogovorom sa Ministarstvom civilnih poslova BiH, Lanaco d.o.o. Banja Luka je predao licence Ministarstvu civilnih poslova BiH i u skladu sa članom 5. Ugovora obavezan je da omogući tehničku podršku i održavanje portala i sadržaja koji je kreiran, u periodu od 12 mjeseci od dana potpisivanja Zapisnika o urednom izvršenju ugovorenog posla od 14.12.2018. godine.

Sadržaj portala je usklađen sa Nastavnim planom i programom za predmete dopunske nastave u osnovnoj i srednjoj školi za djecu u inostranstvu izdatim od strane Ministarstva civilnih poslova BiH 2005. godine, te sa Udžbenikom za dopunsku nastavu za djecu u inostranstvu od I do IV razreda osnovne škola koji je Ministarstvo civilnih poslova izdalo 2008. godine.

Na portalu je dostupan jedan, ali najobimniji predmet – Jezici i književnost naroda BiH iz udžbenika od I do IV razreda osnovne škole, sa ukupno 184 lekcije. Producirane lekcije se sastoje od kombinacije videa, animacija, teksta i slika/grafičkih primjera, priča, pripovjetki, kao i pjesmica i notnih zapisa. Na portalu su ravnomjerno korištena sva tri jezika u upotrebi u Bosni i Hercegovini, kao i oba službena pisma.

Web portal za interaktivno dopunsko obrazovanje djece u iseljeništvu je prezentiran javnosti i zvanično pušten u rad 26.12.2018. godine na ceremoniji potpisivanja Sporazuma o prijenosu Portala za interaktivno (online) dopunsko obrazovanje Ministarstvu civilnih poslova BiH, koji su potpisali ministrica za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine Semiha Borovac i ministar civilnih poslova Bosne i Hercegovine Adil Osmanović.

Sporazumom je Ministarstvo predalo u vlasništvo, na korištenje i održavanje Portal za interaktivno (online) dopunsko obrazovanje Ministarstvu civilnih poslova BiH, koje je nadležno za dopunsku nastavu za djecu državljana Bosne i Hercegovine u inostranstvu.

Portal za interaktivno (online) dopunsko obrazovanje se nalazi na adresi: www.dopunskanastava.mcp.gov.ba. Na Portalu se nalazi Memorandum Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH uz prateći tekst da je Portal izrađen sredstvima ovog Ministarstva.

Ministarstvo je informisano od strane Ministarstva civilnih poslova da je publikovan i udžbenik namijenjen djeci u bosanskohercegovačkom iseljeništvu koja pohađaju nastavu od 5. do 9. razreda u dopunskim osnovnim školama, a koji nosi naslov „Kulturna i društvena historija naroda Bosne i Hercegovine“. Udžbenik za dopunsku nastavu za V, VI, VII, VIII i IX razred osnovne škole za djecu u inostranstvu postavljen je na web stranici Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, kao i na Interaktivnom portalu za dijasporu Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH.

Također, u cilju realizacije već pomenutih zaključaka Vijeća ministara BiH a koji se odnose na pitanje dopunskog obrazovanja, Ministarstvo civilnih poslova BiH je iniciralo donošenje Odluke o formiranju interresorne radne grupe za unaprjeđenje dopunskog obrazovanja djece bh. iseljenika u inostranstvu („Službeni glasnik BiH“, broj: 19/18) i Rješenje o imenovanju članova Interresorne radne grupe za unaprjeđenje dopunskog obrazovanja djece bh. iseljenika u inostranstvu („Službeni glasnik BiH“, broj: 264/18). Imenovani članovi Interresorne radne grupe osim predstavnika Ministarstva civilnih poslova BiH su i predstavnici Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, Ministarstva vanjskih poslova BiH, te dva kantonalna ministarstva obrazovanja.

Interresorna radna grupa je formirana s ciljem unaprjeđenja dopunskog obrazovanja u inostranstvu i između ostalog ima zadatke da izanalizira, procjenjuje stanje, napredak i potrebe dopunskog obrazovanja; daje preporuke za usklađivanje zakonodavstva u Bosni i Hercegovini iz oblasti dopunskog obrazovanja; procjenjuje stanje implementacije propisa kojima se uređuje dopunsko obrazovanje, te potiče donošenje mjera za uaprjeđenje stanja u toj oblasti i bolju koordinaciju nadležnih institucija.

U okviru svojih nadležnosti za saradnju sa organizacijama u iseljeništvu, Ministarstvo saraduje sa i podržava rad udruženja nastavnika bh. dopunskih škola. Tako su predstavnici Ministarstva na poziv organizatora BH UK Network prisustvovali Jubilarnim 20. susretima dopunskih škola u Velikoj Britaniji koji su se održali u Londonu.

Predstavnice Sektora za iseljeništvu su takođe održale sastanak sa nastavnicima dopunskih škola iz Hertfordshirea, Londona, Briminghama, Coventrya i Derbya i uručile im udžbenike za dopunsku nastavu. Predstavnicu pomenutih škola su upoznali predstavnice Ministarstva sa dugogodišnjim naporima nastavnika, roditelja i učenika da održe i unaprijede učenje maternjeg jezika u Velikoj Britaniji. Nastavnici su istakli neke od problema s kojim se susreću, a to su: nedostatak finansijskih sredstava za organizovanje nastave, nedostatak adekvatnog kadra, potrebu za usklađivanjem nastavnog plana sa stvarnim potrebama djece u iseljeništvu, te potrebu da se modernizuje nastava maternjeg jezika.

Predloženo je da se u saradnji sa nadležnim institucijama za obrazovanje u Bosni i Hercegovini inicira održavanje posebnog skupa nastavnika maternjih jezika iz svih zemalja u kojima postoje dopunske škole, na kome bi se razmotrila potrebe za usklađivanjem nastavnog plana za dopunsko obrazovanje sa stvarnim potrebama djece u iseljeništvu i potreba da se modernizuje nastava maternjeg jezika s obzirom na izazove kada je u pitanju sada već treća generacija dijaspora. Slične zahtjeve vezane za pitanje dopunske nastave djece bh. iseljenika Ministarstvo je i prije zapimalo od nastavnika maternjih jezika u Švedskoj.

U cilju očuvanja jezika i kulturnog identiteta pripadnika bh. iseljeništvu Ministarstvo je i ove godine bilo pokrovitelj predstavljanja književnog stvaralaštva, izdavaštva i naučne literature autora i izdavača koji vode porijeklo iz Bosne i Hercegovine, a žive izvan njenih granica.

U okviru 30. Sarajevskog sajma knjiga, koji je održan u Centru Skenderija od 18. do 23. aprila, pod pokroviteljstvom Ministarstva održano je više od 30 promocija i predstavljeno oko 70 novih naslova autora i izdavača iz inostranstva koji vode porijeklo iz Bosne i Hercegovine iz deset zemalja: Australije, Danske, Francuske, Holandije, Hrvatske, Njemačke, Norveške, Slovenije, Srbije i Švedske.

Predstavljanje pisaca i izdavača iz iseljeništvu na Sarajevskom sajmu knjiga aktivnost je koju Ministarstvo provodi 14. godinu zaredom. Potvrda opravdanosti ove aktivnosti je i veliko interesovanje pisaca i izdavača, kako onih koji kontinuirano predstavljaju svoja djela, tako i onih autora koji se po prvi put predstavljaju sajamskoj publici u Centru Skenderija. Tokom ovog perioda na Sarajevskom sajmu knjiga promovirano je više od 200 djela autora iz bh. dijaspora, sajamskoj publici se predstavilo više od 50 pisaca porijeklom iz BiH, koji stvaraju na maternjim jezicima (bosanskom, hrvatskom i srpskom), što je svakako značajan doprinos očuvanju jezika i kulturnog identiteta pripadnika bh. iseljeništvu.

2.4. UNAPRIJEDITI SARADNJU U OBLASTI PRIVREDE, OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA

U cilju realizacije aktivnosti mapiranja iseljeništvu u zemljama sa velikim brojem iseljenika koja je predviđena u okviru ove mjere provedeno je istraživanje pod nazivom "Mapiranje dijaspora iz Bosne i Hercegovine".

U okviru projekta "Dijaspora za razvoj" za provođenje istraživanja u 10 zemalja prijema: Austriji, Danskoj, Holandiji, Italiji, Njemačkoj, Sloveniji, Švedskoj, Švicarskoj, SAD-u i Australiji angažovano je pet konsultanata koji su tokom perioda od 12 mjeseci (juni 2017. do juni 2018. godine), obavili intervjue sa predstavnicima organizacija bh. iseljenika, istaknutim pojedincima u iseljentištvu, predstavnicima diplomatsko-konzularnih predstavništava Bosne i Hercegovine, predstavnicima zemalja prijema, grupnih razgovora sa iseljentištvom u fokus grupama. Pored terenskog istraživanja konsultanti su prikupili i druge podatke o iseljentištvu putem anketnog upitnika.

Važno je istaći da su četvero od pet angažovanih konsultanata i sami pripadnici akademske dijaspore iz Bosne i Hercegovine. Angažiranje istaknutih stručnjaka iz iseljentištva kao konsultanata za provođenje istraživanja je ujedno i prijenos znanja iz iseljentištva u Bosnu i Hercegovinu, kao i jačanje saradnje sa iseljentištvom u oblasti nauke i istraživanja.

Istraživanjem su prikupljeni demografski, sociološki, ekonomski i socio-kulturni podaci. Rezultati istraživanja nam daju bolji uvid i razumjevanje iseljentištva u cjelini, odnosno o ljudskim potencijalima iseljentištva, njihovim potrebama i očekivanjima, kao i njihovih svih ostalih potencijala kojima mogu doprinijeti razvoju Bosne i Hercegovine.

Dokument „Mapiranje dijaspore iz Bosne i Hercegovine“ sadrži i preporuke institucijama u Bosni i Hercegovini za unaprjeđenje saradnje sa iseljentištvom u smislu pružanja kvalitetnijih usluga iseljentištvu, prijenosa znanja i investiranja iseljentištva u Bosnu i Hercegovinu.

Sažetak rezultata istraživanja:

- Kada je u pitanju stepen integracije u zemljama prijema iseljenici iz Bosne i Hercegovine su generalno dobro integrirani u svim zemljama prijema obuhvaćenim istraživanjem, većina posjeduje državljanstvo zemalja prijema (69%) ili stalni boravak (21%).
- Istovremeno, održavaju veze sa Bosnom i Hercegovinom, najčešće sa mjestom porijekla u BiH (zavičajem).
- Veliki dio ispitanika još uvijek ima državljanstvo Bosne i Hercegovine, međutim više od polovine njihove djece nisu upisana u državljanstvo Bosne i Hercegovine.
- Razlozi napuštanja Bosne i Hercegovine su većinom (53%) prisilne migracije, a 14,5% se izjasnilo da je napustilo BiH zbog posla. Ostali razlozi su studiranje, spajanje porodica i sl.
- Najveću grupu među iseljentištvom čine osobe starosne dobi između 31 i 51 godine, dok je broj žena i muškaraca podjednak.
- Najviši stepen obrazovanja koje su stekli u BiH prije iseljavanja: 40% srednje obrazovanje, 23% visoko obrazovanje, 18% osnovno obrazovanje ili niže, 8,5% srednju stručnu školu, 7% završen magisterij, a 3% doktorat.
- Stepenu obrazovanja koji su stekli u zemlji prijema viši je u odnosu na stepen obrazovanja stečen u BiH.
- Većina pripadnika iseljentištva prilično je obrazovana, i većinom odlučuju da nastave obrazovanje u zemljama prijema.

- Velika većina djece ispitanika u iseljeništvu ne pohađa nikakvu nastavu na maternjim jezicima (80%). Od djece koja pohađaju nastavu na maternjim jezicima, jedan dio pohađa nastavu u okviru organizacija iseljeništva, a jedan dio u okviru redovne nastave koju organizuju neke od zemalja prijema (Australija, Austrija, Njemačka, Švedska).
- Postoji značajan interes iseljeništva za dodatnom nastavom na maternjim jezicima. Većina roditelja bi upisala djecu u dopunske škole ako bi ih organizovale institucije iz Bosne i Hercegovine, dok su mnogi zainteresovani i za online učenje maternjih jezika, kao i za ljetne škole maternjih jezika.
- Stopa zaposlenosti među iseljeništvom je visoka i jednaka stopi zaposlenosti domicilnog stanovništva (preko 80%).
- Takođe je zabilježena značajna spremnost za učešće u razvoju Bosne i Hercegovine, naročito u oblasti prenosa znanja i vještina, kao i putem slanja doznaka, turizma dijaspore, investiranja itd.
- Najveći dio ispitanika (85%) ulaže novac u izgradnju, obnovu i kupovinu nekretnina i zemljišta u Bosni i Hercegovini ili ulažu kroz slanje doznaka i materijalnih dobara.
- Što se tiče poslovnih ulaganja, uprkos interesu, relativno mali postotak ispitanika je uložio u biznis u Bosni i Hercegovini.
- Ispitanici su naglasili da su za poslovno ulaganje potrebni pouzdani partneri u Bosni i Hercegovini, jasne informacije o prilikama za ulaganje i procedurama na lokalnom nivou, kvalifikovana radna snaga, poslovne prilike, podsticaji za ulaganja i dostupni fondovi.
- Novčane doznake u Bosnu i Hercegovinu šalje sve manji dio ispitanika iz iseljeništva što se može objasniti činjenicom da većina njih živi sa porodicama u inostranstvu i stoga nemaju potrebe da šalju novac u Bosnu i Hercegovinu.
- Većina pažljivo prati dešavanja u Bosni i Hercegovini, međutim, većina ih ne glasa na izborima u Bosni i Hercegovini.
- Većina održava veze sa drugim članovima iseljeništva bilo u privatnom, javnom ili online prostoru.
- Tri su najdominantnije vrste organizovanja iseljeništva: vjerske, kulturne i sportske organizacije, a zatim slijede lokalni (zavičajni) klubovi i profesionalna udruženja ili udruženja zasnovana na zajedničkim interesima.
- 46% ispitanika je odgovorilo da su odlučni da ostanu u zemljama prijema iako bi u određenim okolnostima možda promijenili mišljenje. Manji dio smatra da će se vratiti da žive i rade u Bosni i Hercegovini, dok jedan dio očekuje da bi se mogli vratiti kada se penzionišu. 16% ispitanika nema nikakvu namjeru da se vrati u Bosnu i Hercegovinu.

Preporuke:

- Uspostaviti formalne i inkluzivne kanale saradnje sa iseljeništvom i angažirati sve nivoe vlasti.
- Poboljšati komunikaciju i omogućiti pristup informacijama u vezi sa različitim temama relevantnim za iseljeništvo.

- Olakšati ekonomski angažman iseljeničtva što uključuje uklanjanje prepreka za ulaganje, osnaživanje turizma vezanog za dijasporu, pružanje podrške lokalnim vlastima da se uvežu sa iseljeničtvom, potpisivanje relevantnih bilateralnih sporazuma sa zemljama prijema itd.
- Pojednostaviti postupak ostvarivanje prava iseljeničtva na glasanje.
- Olakšati proceduru upisa u državljanstvo Bosne i Hercegovine za djecu rođenu u iseljeničtvu.
- Pojednostaviti proces priznavanja i nostrifikacije diploma, akademskih titula i profesionalnih kvalifikacija stečenih van Bosne i Hercegovine.
- Poticati inicijative za prenos i širenje znanja iz iseljeničtva i saradnju sa naučnom dijasporom.
- Inicirati zajedničke projekte čija ciljna grupa su mladi u iseljeničtvu, kao bogat neiskorišten resurs.
- Promovirati i osnažiti obrazovanje o kulturnoj baštini Bosne i Hercegovine, uključujući i učenje maternjih jezika, oslanjajući se na obrazovne sisteme u zemljama prijema.
- Podržati kulturne i sportske događaje i obilježavanje važnijih datuma, promovirati kulturnu i naučnu razmjenu između Bosne i Hercegovine i iseljeničtva itd.

Rezultati istraživanja Mapiranje dijaspore uz Bosne i Hercegovine objavljeni su u avgustu 2018. godine na web portalu za dijasporu Ministarstva, dok je izvještaj istraživanja dostavljen Ministarstvu civilnih poslova BiH, jedinicama lokalne samouprave, te institucijama uključenim u izradu Okvirne strategije.

Ministarstvo je u 2018. godini pokrenulo aktivnosti na podršci investiranju dijaspore o čemu je detaljnije navedeno u tačkama 3.1. i 3.2. ovog izvještaja.

U vezi aktivnosti koje su predviđene ovom mjerom a odnose se na sačinjavanje listi kulturnih i naučnih projekata u BiH, Ministarstvo se obratilo Ministarstvu civilnih poslova BiH sa upitom da dostave listu kulturnih i naučnih projekata u Bosni i Hercegovini kako bi iste učinili dostupnim iseljeničtvu u cilju pronalaženja investitora i partnera za njihovu realizaciju. Ministarstvo civilnih poslova je dostavilo listu sa projektima koje su zaprimili samo iz dva kantona u Federaciji BiH (Srednjobosanski i Tuzlanski) i obavijestili nas da će liste ostalih entitetskih i kantonalnih institucija dostaviti naknadno.

Također, u okviru ove mjere Unaprjeđenja saradnje u oblasti privrede, obrazovanja, nauke, kulture i sporta, Ministarstvo u sklopu svojih redovnih aktivnosti unaprjeđuje postojeću saradnju sa iseljeničtvom u ovim oblastima kroz podršku skupovima dijaspore. Tako su predstavnici Ministarstva prisustvovali:

- 5. Street basket turnir dijaspore „DIJABIH#5“ koji je u organizaciji Sportskog saveza općine Donji Vakuf, KK „Promo“ Donji Vakuf i Javne ustanove Centar za kulturu, informisanje i sport Donji Vakuf, u partnerstvu sa općinom Donji Vakuf i Savezom Banjalučana u Švedskoj, održan 4. augusta 2018. godine. U okviru 5. Street basket turnira dijaspore „DIJABIH#5“ održano je i predavljanje izdavačkih djelatnosti

magazina „Šeher“ Banja Luka i razgovor o saradnji organizacija iz dijaspore, regiona i Bosne i Hercegovine.

- 15. Svjetsko prvenstvo bosanskohercegovačke dijaspore u malom fudbalu/nogometu-futsalu koje je u organizaciji Svjetskog Saveza Dijaspore Bosne i Hercegovine, u periodu od 04.05-06.05.2018.godine održano u Izmiru, Republika Turska, a čiji su domaćini bili Federacija Udruženja kulture Bosne i Hercegovine u Republici Turskoj i počasni konzul Bosne i Hercegovine u Izmiru, gospodin Kemal Ahmet Baysak. učešće uzelo 11 ekipa, sa preko 170 učesnika iz država u kojima žive Bosanci i Hercegovci i to: Republike Turske kao zemlje domaćina, Austrije, Kraljevine Belgije, Kraljevine Norveške, Republike Hrvatske, Kraljevine Holandije, Savezne Republike Njemačke, Ujedinjenog Kraljevstva, Italije, Kraljevine Švedske i Kraljevine Danske.

I ovo, petnaesto po redu, Svjetsko prvenstvo bosanskohercegovačke dijaspore u futsalu potvrdilo je da Bosna i Hercegovina izvan svojih granica ima mlade ljude koji vole svoju domovinu za koju su i dalje vezani. Talenat koji su mladi pripadnici bosanskohercegovačke dijaspore pokazali na ovom prvenstvu pokazao je da Bosna i Hercegovina može računati na svoje iseljeništvo/dijasporu koja mora biti važan element razvoja bosanskohercegovačkog sporta i bosanskohercegovačkog društva u cjelini.

2.5. UNAPRIJEDITI INFORMIRANJE, RAZMJENU INFORMACIJA I MEĐUSOBNU KOMUNIKACIJU

Interaktivni portal za dijasporu iz Bosne i Hercegovine www.dijaspورا.mhrr.gov.ba u vlasništvu Ministarstva pušten je u rad 26. februara 2018. godine, a finansiran je sredstvima Vlade Švicarske u okviru projekta “Dijaspора za razvoj”.

Od septembra 2018. godine, portal je dostupan na sva tri jezika i dva pisma koja su u službenoj upotrebi u BiH – uvođenje ove funkcije je finansiralo Ministarstvo, a redovno se pripremaju i prevode svi tekstove za objavu.

U periodu od od 27.08. - 07.10. 2018. godine Ministarstvo je finansiralo medijsku kampanju Interaktivnog portala na Google Display mreži -ciljna skupina je bilo bh. iseljeništvo, a cilj je bio da posjete web portal. Tom prilikom ostvareno je ukupno 3.230.978 impresija i 13.981 klik na baner, a time i dolazaka na stranicu. Ostvaren CTR (click through rate - odnos impresija i klikova) je 0.43%.

Važno je naglasiti da je ovaj CTR koji je ostvaren bio nešto veći u odnosu na prosječni CTR na Google Display kampanjama. Uobičajeni prosjek je 0.3 - 0.35%, a kroz kampanju za Interaktivni portal je ostvareno 0.43%.

Web portal je uspostavljen u cilju unapređenja komunikacije i razmjene informacija između bh. iseljeničtva i Bosne i Hercegovine. Putem ovog portala iseljenici imaju mogućnost da podijele iskustva stečena u inostranstvu, ideje, aktivnosti i znanje u svojim područjima ekspertize i promovišu inicijative iz dijaspore za razvoj BiH. Između ostalog, na portalu je

dostupan i objedinjen adresar institucija u BiH kao i naših diplomatsko-konzularnih predstavništava u svijetu, te registar organizacija bosanskohercegovačkog iseljništva.

Posredstvom portala omogućeno je učešće iseljenika u kreiranju javnih politika u nadležnosti Ministarstva i drugih institucija putem Javnih konsultacija, dostupne su informacije o poslovnim prilikama kao i javni pozivi sa informacijama o mogućnosti finansiranja projekata ili apliciranja za grant sredstva. Portal omogućava iseljentištvu da se povežu jedni s drugima kao i sa različitim akterima u Bosni i Hercegovini, uključujući institucije vlasti, civilno društvo i privatni sektor.

Do sada je Ministarstvo objavilo na portalu 445 članaka, na stranicu je registrovano 1.413 pojedinaca i 36 organizacija, a postavljene su adrese 380 institucija u BiH i DKP-ima. U period od 26.2.2018. godine do 31.12.2018. godine ukupno je prema statistici google analytics za stranicu bilo 20.760 korisnika i 58.127 pregleda stranice, kao i dodatnih 13.981 posjeta na stranicu u periodu od 27.08. - 07.10. 2018. godine u okviru medijske kampanje. Kada se uporede prva dva mjeseca od pokretanja portala (26.2-26.4) sa zadnja dva mjeseca u ovoj godini (31.10.-31.12.) broj korisnika portala je povećan za 473,79 %, a pregledi stranica za 105,99 %.

U segmentu unaprjeđenja informisanja, razmjene informacija i međusobne komunikacije, 11.10.2018. godine ministrica za ljudska prava i izbjeglice donijela je Odluku o usvajanju Plana komunikacije sa iseljentištvom. Odlukom je zadužen Sektor za iseljentištvo Ministarstva da provodi i prati provođenje Plana komunikacije. Također, utvrđeno je da će Ministarstvo jednom godišnje izvještavati Vijeće ministara BiH o provođenju Plana komunikacije a u okviru Izvještaja o provođenju Politike o saradnji sa iseljentištvom.

Vizija Plana komunikacije je da osigura pravovremene i dosljedne informacije iseljentištvu, omogući povezivanje iseljenika i njihovih organizacija međusobno, ali i sa nadležnim institucijama u Bosni i Hercegovini, unaprijedi povjerenje iseljentištva u bh. institucije i osigura veću vidljivost aktivnosti koje provodi Ministarstvo.

Promjene u komunikaciji podrazumijevaju uključivanje u komunikaciju i organizaciju civilnog društva, medija, poslovne zajednice, te promociju Interaktivnog portala za dijasporu iz BiH -www.dijaspora.mhhr.gov.ba, kao lako dostupnog kanala za dvosmjernu komunikaciju.

Pod sloganom „*Zajedno jači / zajedno bolji*“ ova kampanja bit će fokusirana na mlade, poslovnu i akademsku zajednicu, porodicu i prijatelje, nevladine i međunarodne organizacije, praktično sve strukture društva u zemlji i iseljentištvu.

Vijeće ministara BiH je na 164. sjednici usvojilo Izvještaj Ministarstva o realizaciji aktivnosti na izradi Plana komunikacija sa iseljentištvom. U skladu sa usvojenim zaključcima Ministarstvo je Izvještaj o realizaciji aktivnosti na izradi Plana komunikacije sa iseljentištvom i Plan komunikacije sa iseljentištvom objavilo na web portalu za iseljentištvo i dostavilo

Ministarstvu vanjskih poslova Bosne i Hercegovine radi upoznavanja i dostavljanja diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine u svijetu.

U cilju unapređenja informisanja, u 2018. godini pripremljena su dva polugodišnja Biltena za iseljništvo (prvi broj je pripremljen za period juli-decembar 2017). Bilteni sadrže informacije iz iseljništva i Bosne i Hercegovine koje se odnose na aktivnosti Ministarstva, organizacija u iseljništvu, te zaključke Vijeća ministara BiH značajne za iseljenike iz Bosne i Hercegovine. Svi brojevi Biltena su dostupni on-line na Interaktivnom portalu, a treći broj je i štampan u 50 primjeraka.

U cilju boljeg informisanja iseljništva iz Bosne i Hercegovine, Sektor za iseljništvo Ministarstva postavio je INFO PULT na Međunarodnom aerodromu Sarajevo o čemu je detaljnije objašnjeno u tački 2.1 ovog izvještaja.

Ministarstvo također odgovara na upite i informira organizacije i pojedince u iseljništvu o aktivnostima Ministarstva i ostalih institucija koje su od značaja za iseljenike iz Bosne i Hercegovine. U toku izvještajnog perioda Ministarstvo je odgovorilo na desetine upita pojedinaca iz iseljništva koji se odnose na ostvarivanje njihovih socijalnih, zdravstvenih, penzionih i drugih prava u Bosni i Hercegovini, kao i na upite niza nevladinih organizacija u zemlji i inostranstvu, te predstavnika medija.

2.6. PODRŽAVATI AKTIVNOSTI CIVILNOG SEKTORA U ISELJENIŠTVU I BOSNI I HERCEGOVINI KOJI DOPRINOSE JAČANJU VEZA BOSNE I HERCEGOVINE I ISELJENIŠTVA

U cilju veće podrške aktivnostima organizacija civilnog društva u iseljništvu koje imaju za cilj očuvanje maternjih jezika, kulture i identiteta, kao i aktivnosti kojima se unapređuje saradnja sa Bosnom i Hercegovinom u oblasti privrede, nauke, kulture, obrazovanja i sporta, kao prvi korak neophodno je uspostaviti učinkovitiju saradnju sa organizacijama u iseljništvu, na čemu Ministarstvo u okviru svojih redovnih aktivnosti intenzivno radi.

Ministarstvo je u skladu sa Pravilnikom o postupku upisa, sadržaju i načinu vođenja evidencije udruženja i saveza iseljenika iz Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Pravilnik) koji je donesen 10.11.2017. godine do sada upisalo 22 organizacije i udruženja u Evidenciju udruženja i saveza iseljenika iz Bosne i Hercegovine.

Također, u okviru ove mjere predviđeno je da se podržavaju i organiziraju susreti organizacija iz iseljništva. S tim u vezi Ministarstvo je organiziralo Konferenciju dijaspore iz Bosne i Hercegovine pod nazivom „Značaj dijaspore za Bosnu i Hercegovinu“, koja je održana 13. i 14. juna 2018. godine u Sarajevu.

Konferenciju je organizirana s ciljem jačanja veza između Bosne i Hercegovine i iseljništva. Usvajanjem Politike o saradnji sa iseljništvom stvorio se preduvjet institucionalne saradnje sa iseljništvom, a organiziranjem Konferencije Ministarstvo je između ostalog imalo za cilj da pruži priliku predstavnicima iz iseljništva za otvoren dijalog i razmjenu ideja i promišljanja o unapređenju saradnje u općem interesu Bosne i Hercegovine i iseljništva.

Prvog dana konferenciji je prisustvovalo 30 predstavnika organizacija iseljništva iz petnaest zemalja, kao i predstavnici ambasada u BiH, predstavnici institucija na nivou BiH, predstavnici institucija Federacije Bosne i Hercegovine i Brčko distrikta BiH, predstavnici jedinica lokalne samouprave, predstavnici međunarodnih organizacija u BiH i predstavnici akademskog i nevladinog sektora, ukupno oko 110 učesnika, dok je drugi dan konferencije bio rezerviran samo za predstavnike organizacija iz iseljništva.

Konferenciju je otvorila ministrica za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine Semiha Borovac, a tokom dva dana trajanja Konferencije održane su dvije panel diskusije na teme: "Institucionalna saradnja - Učešće dijaspora u javnim politikama u Bosni i Hercegovini" i "Dijaspore i razvoj: Učešće dijaspora u razvoju u Bosni i Hercegovini kroz investiranje i prijenos znanja", i dvije radionice: "Umrežavanje dijaspora i međusobna komunikacija" i "Finansiranje organizacija dijaspora u zemljama prijema".

Na panel diskusijama su govorili: predstavnici Ambasade Švicarske u BiH, UNDP i IOM-a, Ranko Karapetrović, načelnik Opštine Laktaši, Faris Hasanbegović, načelnik Općine Sanski Most, Hasan Šehović, predsjednik Svjetskog saveza dijaspora, Armin Alijagić, predstavnik organizacije Naša perspektiva, Stojan Stevanović, predsjednik Udruženja srpskih privrednika u Švajcarskoj, Suad Bešlić, direktor Sućo d.o.o. Živinice, poduzetnik, povratnik iz Njemačke, Vlado Begić, predsjednik Zavičajnog društva Posušje u Zagrebu, Adis Elias Fejzić iz Australije i Nirvana Pištoljević, predsjednica Bosanskohercegovačke akademije nauka i umjetnosti (BHAAAS), predstavnici Reprezentativnog tijela dijaspora u Njemačkoj, organizacije i-dijaspore iz Švicarske i mnogih drugih organizacija.

Konferencija je prvi dan prenošena uživo putem web portala Ministarstva <http://dijaspore.mhrr.gov.ba/prvi-dan-konferencije-znacaj-dijaspore-za-bosnu-i-hercegovinu/>, a pratilo ju je 167 osoba iz sljedećih zemalja: BiH, Velike Britanije, SAD, Grčke, Njemačke, Švicarske i Poljske.

Svi učesnici su se složili da je konferencija izuzetno korisna, da treba nastaviti sa organiziranjem sličnih događaja u cilju međusobnog upoznavanja, razmjene znanja i iskustava i uviđanja i promocije mogućnosti unapređenja razvoja Bosne i Hercegovine, kao i interesa dijaspora u Bosni i Hercegovini.

Usvojeni su sljedeći zaključci Konferencije:

1. Učesnici konferencije pozdravljaju organizovanje ovog događaja kao i svih budućih događaja, uz aktivno učešće dijaspora, kojima će se na jasan način ukazati na velike i značajne kapacitete iseljništva iz BiH
2. Učesnici konferencije pozivaju sve institucije, na svim nivoima vlasti u BiH da se aktivnije uključe u komunikaciju i saradnju sa iseljništvom s ciljem pružanja kvalitetnijih usluga iseljništvu, stvaranja uslova za veće učešće iseljništva u razvoju BiH, naročito u oblasti investiranja i prijenosa znanja, te promocije iseljništva;

3. Učesnici konferencije su stava da se najveći broj adresa bitan za investicije iseljništva nalazi na lokalnom nivou, te stoga pozivaju na spremnost i angažman jedinica lokalne samouprave za jaču saradnju sa iseljništvom, kvalitetnije usluge iseljništvu, uključivanje potencijala iseljništva u lokalne razvojne planove, te da s tim u vezi koordiniraju svoje aktivnosti sa Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice;
4. Po pitanju prijenosa znanja iz dijaspore, učesnici konferencije su saglasni da se institucije na svim nivoima vlasti trebaju aktivnije uključiti u korištenje velikih ljudskih resursa u iseljništvu u cilju razvoja BiH;
5. Učesnici konferencije traže od Vijeća ministara BiH da usvoji slijedeće dokumente koje je pripremio Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice:
  - Dokument nastao mapiranjem iseljništva, a u cilju provođenja daljnjih aktivnosti Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice koji proizlaze iz rezultata mapiranja iseljništva;
  - Dokument Plana komunikacija sa iseljništvom kako bi Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice u narednom periodu preduzelo aktivnosti čiji će izričit cilj biti privlačenje druge i treće generacije mladih u iseljništvu, te promocije potencijala Bosne i Hercegovine;
6. Učesnici Konferencije su stava da je potrebno opetovane zahtjeve dijaspore unijeti u sve planove i politike relevantnih nadležnih institucija u BiH.

Bosanskohercegovačko-američka akademija umjetnosti i nauka

Ministarstvo je Odlukom o dodjeli grantova neprofitnim organizacijama za davanje podrške transferu i razmjeni znanja dodjelo grant u iznosu od 25.000 KM za podršku Bosanskohercegovačko-američkoj akademiji umjetnosti i nauka u organiziranju Dana BHAAAS-a u Bosni i Hercegovini. Ovi deseti po redu Dani BHAAAS-a pod nazivom "Dani nauke i noći kulture" održani su od 21.6. do 24.6. 2018. godine u hotelu "Termag", Jahorina.

Na ovoj multidisciplinarnoj konferenciji učestvovali su brojni ugledni profesori, doktori, akademici i drugi uglednici iz svijeta nauke, kulture i umjetnosti. "Dane BHAAAS" je posjetilo oko hiljadu učesnika iz 24 zemlje svijeta, održano je 27 simpozija, mnogi okrugli stolovi i panel diskusije sa više od 375 predavača.

Prva dva dana konferencije bila su u znaku tehničkih i prirodnih nauka, te dječije psihijatrije. Posebnu pažnju privukao je dvodnevni transdisciplinarni simpozij iz oblasti ranog rasta, razvoja i ranog učenja kojem je prisustvovala i Geeta Narayan, šefica Ureda UNICEF-a za Bosnu i Hercegovinu.

Drugi dan skupa bio je rezervisan za medicinske nauke, a govorilo se o liječenju karcinoma dojke, hirurgiji, neurohirurgiji, kardiovaskularnoj hirurgiji, te plastičnoj hirurgiji, dok je zadnji dan konferencije bio rezerviran za Internacionalne simpozije iz mehaničkog inženjerstva, opće i abdominalne hirurgije, intenzivne medicine, kardiologije, te društvenih i humanističkih nauka.

Program “Dana BHAAAS” bio je obogaćen eminentnim kulturnim događajima poput izložbe doajena bh. slikarstva Safeta Zeca, pozorišne predstave “Knjiga mojih života”, koncertom Sarajevske filharmonije, kao i izložbom “Sjećanja u kamenu” autora antropologinje Amile Buturović, fotografa Velibora Božovića i kipara Adisa Fejzića.

BHAAAS je na najbolji način obilježio jubilej svog postojanja organizacijom najveće stručne konferencije na Balkanu, koja je okupila stotine uspješnih stručnjaka, te pomogla u uspostavljanju njihove saradnje. Ovogodišnji “Dani BHAAAS” su omogućili da po prvi put u našoj zemlji budu prezentirane najnovije tehnologije koje se koriste u medicini (poput robotike), te ugoste vrhunski medicinski stručnjaci iz najuglednijih klinika u Evropi i svijetu. Ne treba zaboraviti ni potpisivanje saradnje sa CIGRE, te realizaciju otvaranja Tehničkog muzeja, što je veoma važno, jer je BiH jedina zemlja u Evropi koja nema ovakav muzej.

Svjetski savez dijaspore Bosne i Hercegovine (SSDBiH)

Ministarstvo je podržalo IX Kongres Svjetskog saveza dijaspore Bosne i Hercegovine (SSDBiH) koji je održan u Sarajevu 7. jula 2018. godine pod pokroviteljstvom predsjedavajućeg Predsjedništva Bosne i Hercegovine Bakira Izetbegovića.

Na otvaranju Kongresa, prisutnima su se obratili predsjedavajući Predsjedništva Bosne i Hercegovine Bakir Izetbegović, ministrica za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine Semiha Borovac, predsjednik Svjetskog saveza dijaspore Bosne i Hercegovine Hasan Šehović, počasni generalni konzul Bosne i Hercegovine u Turskoj Ahmet Kemal Baysak i pomoćnik ministra civilnih poslova BiH Suvad Džafić.

Tokom Kongresa održana su dva okrugla stola: Uloga dijaspore u ekonomskom razvoju Bosne i Hercegovine i Očuvanje identiteta, kulture i jezika građana Bosne i Hercegovine u dijaspori.

Učesnici Okruglog stola Biznis grupe Svjetskog saveza dijaspore Bosne i Hercegovine: dr.sci. Anes Cerić SSD BiH, Maida Bećirović – FIPA, Mirsad Jašarspahić, Privredna/gospodarska komora Federacije BiH, Suad Bešlić – predstavnik privrednika iz dijaspore ulagača u BiH, Mr. Sulejman Tabaković, dipl.pravnik i Sanel Jakupović, BHdiaFor u svojim izlaganjima razmatrali su stanje i perspektive razvoja ulaganja i poslovne saradnje bosanskohercegovačke dijaspore sa relevantnim strukturama u Bosni i Hercegovini.

Pozdravili su uložene napore relevantnih institucija i organizacija u Bosni i Hercegovini i dijaspori u protekle dvije godine na promociji bosanskohercegovačke dijaspore kao jednog od ključnih faktora koji može generirati i ubrzati društveno ekonomski razvoj Bosne i Hercegovine u svim segmentima, i naglasili da je, u cilju većeg stepena efikasnosti u budućem radu relevantnih aktera u Bosni i Hercegovini i dijaspori na promociji i unaprjeđenju ulaganja i poslovne saradnje, neophodno osigurati pripremu i usvajanje sljedećih instrumenta i odluka:

- Povećati stepen koordinacije domaćih i međunarodnih struktura – institucija i organizacija u smislu razmjene informacija o programima i projektima koji se realizuju u BiH i/ili dijaspori;
- Osnažiti kapacitete nadležnih državnih institucija u smislu koordinacije za prethodno opisanu svrhu;
- Uspostaviti unutar struktura upravnih organa nadležnih državnih institucija „KOORDINACIJSKO VIJEĆE POSLOVNE DIJASPORE“/ „COORDINATION COUNCIL OF BUSINESS DIASPORA“ (CCBD);
- Pripremiti elektronsku publikaciju “Diaspora Business Magazine” (DBM), koji će sakupljati i uređivati priloge o ulaganjima i poslovnoj saradnji dijaspore na teritoriji Bosne i Hercegovine, u cilju što kvalitetnije medijske i marketinške poruke ukupnoj zainteresiranoj javnosti u Bosni i Hercegovini i svijetu; i
- Uspostaviti „Virtualni trening centar poslovne dijaspore“/”Virtual training centre of business diaspora“ (VTCBD).

Učesnici okruglog stola na temu „Očuvanje identiteta, kulture i jezika građana Bosne i Hercegovine u dijaspori“ Haris Halilović, SSD BiH, Fatima Veladžić, Švedska i Muhidin Čolić, Institut za jezik UNSA su prezentirali rad dopunskih škola u Njemačkoj, Švedskoj i Danskoj. Pozdravljeni su napori institucija vlasti u BiH vezani za štampanje udžbenika za dopunsku nastavu djece u iseljeništvu od 5. do 9. razreda, ali je istaknuto da je potreban i daljnji angažman kako bi se ova oblast regulirala.

Delegati su izabrali i novo rukovodstvo Svjetskog saveza dijaspore Bosne i Hercegovine. Za predsjednika ponovo je izabran Hasan Šehović (Turska), a za potpredsjednike Hamdija Malić (Hrvatska) i Tamara Smajlović (Italija).

Novoimenovani članovi Glavnog odbora SSD BiH su: Hasan Šehović (Turska), Ahmet Kemal Baysak (Turska), Muhamed Siranović (Engleska), Almir Balihodžić (Austrija), Dženan Nović (Norveška), Jasmin Bajrić (Švedska), Edin Hajder (Danska), Benjamin Heleg (Danska), Željka Šećerbegović (Danska), Nedžad Solunović (Njemačka), Safet Alispahić (Australija), Hamdija Malić (Hrvatska), Hajrudin Iović (Njemačka), Tamara Smajlović (Italija), Kerim Dizdar (Slovenija), Jasmin Halkić (Kanada) i Željko Javor (Holandija).

Pored gore pomenute organizacije i podrške skupovima organizacija iz iseljništva, Ministarstvo je tokom 2018. godine imalo aktivne kontakte i saradnju sa sljedećim organizacijama iseljništva:

BH Roots NGO i Savez BH udruženja u Danskoj

Predstavnici Sektora za iseljništvo Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH prisustvovali su dana 02. i 03.08.2018. godine događaju BH Roots- Promoting EU Values, koji se održao u periodu od 30.07-05.08.2018. godine u Bosanskoj Krupi. Ovaj događaj je

okupio oko 40 mladih iz Danske, Engleske, Njemačke, Austrije, Turske i Bosne i Hercegovine, starosne dobi od 18 do 30 godina.

BH Roots NGO organizacija mladih registrovana je u Kraljevini Danskoj, ali područje rada je širom Evrope i u BiH. Okuplja mlade koji su rođeni u dijaspori, koji studiraju van BiH i koji žive i rade u BiH. Savez BH udruženja u Danskoj je organizator ovog projekta u okviru Erasmus+. Ovaj drugi dio u 2018. godini, su odlučili realizovati u Bosni i Hercegovini, zbog podrške lokalnim zajednicama.

U okviru ovog događaja obrađene su teme: EU vrijednosti, motivacija mladih i mogućnosti buduće saradnje BH omladine u dijaspori i Bosni i Hercegovini. Osim radionica na temu interkulturalnosti i konstruktivnih diskusija, učesnici projekta su imali priliku da slušaju i predavanja na temu očuvanja identiteta i važnosti grupnog i individualnog razvoja.

Održan je i sastanak sa mladima i organizatorima skupa, gdje su prezentirane aktivnosti Ministarstva prema iseljeništvu, nakon čega su mladi postavljali pitanja. Zaključeno je da je ovo tek početak međusobne saradnje i da Ministarstvo u narednom periodu usmjerava svoje aktivnosti upravo na mlade u iseljeništvu, te da planira provesti niz aktivnosti za što treba njihovu aktivnu podršku. Mladi su podržali napore i aktivnosti Ministarstva usmjerene prema iseljeništvu i izrazili volju za intenzivnom saradnjom.

Društvo bosanskohercegovačkog i slovenačkog prijateljstva „Ljiljan“ iz Ljubljane

Predstavnici Ministarstva su ugostili predsjednika, članove Izvršnog odbora i predstavnika mladih ovog udruženja u Zgradi institucija Bosne i Hercegovine. Elvis Alukić, predsjednik Društva Ljiljan je govorio o programskim aktivnostima društva, naglasivši da su od novembra 2018. godine stvoreni uslovi za još bolji rad kupovinom prostora za rad udruženja. Ljiljan je osnovan 1992.godine s ciljem očuvanja bosansko-hercegovačke kulturne baštine i jačanja prijateljstva između Slovenije i Bosne i Hercegovine. Društvo ima oko 150 članova od kojih najveći dio čine mladi i djeca aktivni u različitim sekcijama: folklornoj, muzičkoj, dramskoj i sportskoj. Na sastanku je potvrđena potreba i spremnost za dalje razvijanje saradnje između Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice i društva Ljiljan, kao i drugih organizacija iseljeništva u Sloveniji, naročito u oblasti podrške učenju maternjeg jezika za djecu i mlade bh. porijekla u Sloveniji.

Matica Bosne i Hercegovine

U Cirihu je 7. aprila održana 25. redovna godišnja Skupština Matice Bosne i Hercegovine, internacionalne organizacije koja njeguje i radi na očuvanju naučne i kulturne baštine Bosne i Hercegovine, a kojoj je na poziv organizatora prisustvovala i predstavnica Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH. Matica BiH osnovana je u januaru 1993. godine i respektabilna je organizacija koja ima između 500 i 600 članova i simpatizera i ove godine je slavila 25. godišnjicu postojanja.

Ministarstvo je također tokom 2018. godine imalo aktivne kontakte i saradnju sa sljedećim nevladinim organizacijama i predstavnicima akademskog sektora u Bosni i Hercegovini, koji se bave istraživanjem, umrežavanjem, podrškom i informisanjem iseljeničtva: Media centar, Naša perspektiva, Vijeće stranih investitora u BiH, EDUS, HEFT Production, Internacionalni univerzitet u Sarajevu i Udruženje poslovnih žena u BiH.

Iako je iz svega navedenog vidljivo da Ministarstvo ostvaruje kontakt i uspješno saraduje sa različitim organizacijama i udruženjima u iseljeničtva, važno je naglasiti da je ovo samo mali dio organizacija kojima je Ministarstvo u mogućnosti pružiti neki vid podrške. Izazovi sa kojima se Ministarstvo susreće u realizaciji ove aktivnosti, odnosno mogućnosti da intenzivnije podrži organizacije i udruženja u iseljeničtva su prvenstveno uzrokovani nedostatkom sistematizovanih informacija o svim organizacijama u iseljeničtva, što je neophodan preduslov za jačanje i uspostavljanje učinkovite saradnje.

STRATEŠKI CILJ 3: STVARANJE USLOVA ZA VEĆI DOPRINOS ISELJENIŠTVA RAZVOJU BOSNE I HERCEGOVINE

3.1. PROMOVIRATI ISELJENIŠTVO I NJEGOVE RAZVOJNE RESURSE

Realizacija mjera usmjerenih na stvaranje uslova za veći doprinos iseljništva razvoju BiH podrazumjeva između ostalog aktivnosti na promoviranju investicionog, finansijskog, ljudskog i drugog kapitala iseljništva s obzirom da u Bosni i Hercegovini nema dovoljno znanja o iseljništvu i njegovim razvojnim resursima koji mogu podstaći razvoj Bosne i Hercegovine.

S ciljem promovisanja ovih razvojnih resursa Ministarstvo je u 2018. godini započelo sa aktivnostima na uspostavljanju kontakata i posjeta uspješnim investitorima iz dijaspori koji su pokrenuli svoje biznise u Bosni i Hercegovini. Na Interaktivnom portalu za dijasporu iz BiH je objavljeno preko 20 uspješnih primjera/priča o investiranju iseljništva u Bosnu i Hercegovinu, i Ministarstvo će i u narednom periodu nastaviti sa aktivnostima na promoviranju pozitivnih priča.

O važnosti dijaspori za našu zemlju razgovarano je i na za to posebno upriličenom okruglom stolu tokom 9. Sarajevo Business Foruma (SBF) u aprilu 2018. godine, gdje su dijaspora, sport, kultura, umjetnost i kreativna industrija razmatrani u kontekstu ekonomskog rasta i razvoja regiona. Ovom prilikom ministrica za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine Semiha Borovac je govorila o kapacitetima i razvojnim resursima iseljništva iz Bosne i Hercegovine i da Ministarstvo na čijem je čelu nastoji da se što više osjeti uticaj iseljništva na sveukupni razvoj BiH.

Predstavnici Ministarstva su učestvovali na više skupa na temu promoviranja razvojnih resursa iseljništva gdje su u svojim izlaganjima prezentirali i promovirali razvojne resurse iseljništva i aktivnosti koje Ministarstvo provodi na povezivanju ovih resursa sa razvojem Bosne i Hercegovine:

- Konferencija „Učešće dijaspori iz BiH u Švedskoj u trgovini i poduzetništvu u Bosni i Hercegovini“ koju je organizirala Ambasada Švedske u BiH, u saradnji sa Vanjskotrgovinskom komorom BiH, 06. 06. 2018. godine u Sarajevu. Na konferenciji je razgovarano o trgovinskim odnosima Bosne i Hercegovine i Švedske, iskustvima švedskih poduzetnika i kompanija u Bosni i Hercegovini, mogućnostima proširenja poslovnih prilika s obzirom na EU integraciju Bosne i Hercegovine, kao i ulogi dijaspori u razvijanju trgovinskih odnosa između Bosne i Hercegovine i Švedske. Posebna pažnja na konferenciji posvećena je poduzetnicima iz Švedske koji vode porijeklo iz Bosne i Hercegovine, a koji realizuju i razvijaju poslovne prilike u Bosni i Hercegovini, istovremeno doprinoseći rastu i stvaranju radnih mjesta kako u Bosni i Hercegovini tako i u Švedskoj.
- Konferencija „Bosanskohercegovačka izvrsnost – uloga dijaspori u jačanju ekonomskih kapaciteta Bosne i Hercegovine“, koju su organizirali Ekonomski fakultet Univerziteta u Bihaću i Razvojna agencija Unsko-sanskog kantona (USK), pod pokroviteljstvom

USAID-a, Privredne komore USK i WWF Adria "Zaštićena područja za prirodu i ljude" održana je u Bihaću 29. i 30. juna 2018. godine. Glavni cilj Konferencije bio je razmjena iskustava i ideja za bolji i kvalitetniji razvoj turističkog potencijala na području Unsko-sanskog kantona, odnosno da se poveže iseljništvo iz Bosne i Hercegovine sa domaćim investitorima, predstave tehnička podrška i različiti grantovi za investiranje, kao i projekti koji su spremni za realizaciju na području cijele Bosne i Hercegovine, a posebno u Unsko-sanskom kantonu. Organizatori su dali prednost mladim ljudima i studentima sa područja cijele Bosne i Hercegovine, da predstave svoje projekte i prenesu svoja iskustva.

- Peti gospodarski forum općine Žepče održan u oktobru 2018. godine na temu „Znanje bez granica“ gdje je razgovarano o prijenosu znanja iz dijaspore u svrhu ekonomskog razvoja, pitanjima uloge centara za kompetencije u razvoju privrede i procesu pametne specijalizacije, potrebama reforme srednjeg obrazovanja u skladu sa tržištem rada, i prezentirani i primjeri dobre prakse iz Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske, Crne Gore i Srbije u oblasti obrazovanja kadrova za potrebe privrede. Iseljništvo je prepoznato kao jedan od razvojnih resursa Bosne i Hercegovine i to ne samo finansijski nego i kroz znanja i vještine koje ljudi koji su otišli u zemlje Evropske unije i dalje mogu prenijeti i na taj način pomoći Bosni i Hercegovini. Forum je organiziran u dvije panel diskusije: kako prenijeti znanje iz dijaspore u lokalnu zajednicu i kako povezati privrednike sa naučno-istraživačkim institucijama i univerzitetima. U okviru prvog panela „Znanje bez granica“, pomoćnik ministrice Kemo Sarač prezentirao je aktivnosti Sektora za iseljništvo Ministarstva, načine korištenja ljudskih potencijala i mogućnosti prijenosa znanja iz iseljništva u svrhu razvoja Bosne i Hercegovine.
- Biznis forum bh.dijaspore je organizovala Grupacija Naša perspektiva, u Mostaru 25.07.2018. godine uz podršku kancelarije USAID-a u BiH kroz projekat "Diaspora Invest". Skupu je prisustvovalo oko 150 učesnika, među kojima su bili predstavnici poslovnog i nevladinog sektora u Bosni i Hercegovini, investitori iz dijaspore, te predstavnici međunarodnih organizacija i institucija u Bosni i Hercegovini. Forum je organizovan u tri panel diskusije: "Dijaspora i svjetsko tržište - uloga dijaspore u povezivanju sa svjetskim tržištima i potencijalnim investitorima", "Dijasporske investicije - više od radnih mjesta: Novo znanje i tehnologija, doprinos izvozu i uvođenje novih načina poslovanja" i "Hercegovina kao atraktivna investicijska destinacija – Komparativne prednosti regije Hercegovina".

3.2. MOBILIZIRATI INVESTICIONE I FINANSIJSKE RESURSE ISELJENIŠTVA

Kako je to već predviđeno Politikom u cilju što efikasnijeg mobiliziranja investicijskih i finansijski resursa iseljništva u izvještajnom periodu realizirano je niz aktivnosti na olakšavanju i poticanju ulaganja, upoznavanja iseljništva s mogućnostima ulaganja u Bosnu i Hercegovinu, organiziranju investicijskih konferencija, uspostavljanju novih bankarskih proizvoda za iseljništvo i pokretanju privatno-javnih partnerstva.

Okvirna strategija koja je u procesu izrade će sadržavati dio koji se posebno odnosi na investiranje iseljeničtva kojim će se detaljnije urediti nosioci aktivnosti kao i mjere za unapjeđenje investiranja iz iseljeničtva. U ovom dijelu stručnu podršku obezbjeđuje Američka agencija za međunarodnu saradnju (USAID) u okviru svog projekta "Diaspora Invest" o čemu je detaljno informisano u tački 1.1. ovog izvještaja.

U cilju olakšavanja i poticanja ulaganja iseljeničtva u BiH, Ministarstvo je pripremllo i učinilo dostupnim na web portalu Informaciju o uslovima i postupku ostvarivanja prava na oslobođanje od plaćanja uvoznih i izvoznih dažbina u kojoj su obrađena poglavlja koja su od posebnog interesa za državljanje BiH i njihove potomke koji žive i rade izvan Bosne i Hercegovine. Informacija je sačinjena na osnovu Odluke Vijeća ministara BiH o uslovima i postupku ostvarivanja prava na oslobođanje od plaćanja uvoznih i izvoznih dažbina („Službeni glasnik BiH“, broj 24/18) kojom se propisuju uslovi i postupak ostvarivanja prava na oslobođanje od plaćanja uvoznih dažbina pri puštanju robe u slobodan promet u slučajevima propisanim članom 207. tačka a) Zakona o carinskoj politici u Bosni i Hercegovini.

Također, Ministarstvo se obratilo Agenciji za unapređenje stranih investicija u BiH (FIPA) sa upitom o povlasticama za investiranje u BiH. Informacija o povlasticama za domaće i strane investitore u Bosni i Hercegovini koju je dostavila FIPA objavljena je na web portalu za dijasporu. Informacija detaljno pojašnjava povlastice za investiranje vezano za uvoz robe, prenos opreme i sredstava za nastavak privredne djelatnosti u BiH kao i druga bitna pitanja koja se odnose na investiranje.

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice je objavilo na web portalu za dijasporu i link na bazu podataka Agencije za unapređenje stranih investicija u Bosni i Hercegovini (FIPA) sa više od 200 investicijskih projekata koji imaju za cilj olakšati investitorima pronalaženje njihovih poslovnih interesa u Bosni i Hercegovini. Investicijski projekti su selektirani na osnovu interesovanja domaćih partnera za suradnju sa stranim investitorima i pripadaju različitim sektorima: poljoprivreda i proizvodnja hrane, matalni sektor, automobilska industrija, turizam, energetika i mnogi drugi, i mogu se jednostavno pretraživati po sektorima i podsektorima.

Projekti su prikazani u sažetom obliku sa osnovnim informacijama: opisom projekta, investicijskim troškovima i željenim oblikom suradnje sa stranim partnerima. Ukoliko je investitor zainteresiran za određeni projekat, FIPA će im dostaviti kontakte predlagagača projekta i dodatne informacije o samom projektu.

U okviru Memoranduma o saradnji u oblasti iseljeničtva koji je Ministarstvo potpisalo sa 28 jedinica lokalne samouprave u avgustu 2018. godine Ministarstvo je iniciralo zajedničke aktivnost u promovisanju razvojnih projekata lokalnih zajednica gdje im je ponuđena mogućnost da putem web portala Ministarstva promovišu razvojne projekte i poslovne ideje koje mogu biti interesantne investitorima u iseljeničtvu. Do sada je u sklopu ove aktivnosti

putem web portala promovisano 6 projekata, odnosno poslovnih ideja na području Grada Bihaća i opštine Laktaša.

Također, veliki dio aktivnosti u oblasti mobiliziranje investicionih resursa iseljništva u svrhu razvoja Bosne i Hercegovine realizira se u okviru projekta Dijaspore za razvoj, kroz ishod 3, a u okviru kojeg je Vlada Švicarske obezbjedila investicijski fond u iznosu od 1,4 miliona KM u saradnji sa Razvojnou bankom Federacije BiH, a za grantove za podršku investicijama realizovanim u saradnji sa iseljništvom o čemu je Ministarstvo detaljno informisalo Vijeće ministara BiH u „Izvještaju o provedbi projekta Dijaspore za razvoj“ koji je usvojen na 164. sjednici.

Značajno je napomenuti da je Svjetski savez dijaspore BiH uspostavio saradnju sa Bosna Bank International (BBI) u cilju promoviranja potencijala, poslovnih prilika i investicionih projekata u našoj zemlji građanima BiH koji žive u inostranstvu. Potpisivanjem Memoranduma o saradnji opredjelili su se zajedničkom angažmanu na privlačenju investicija u Bosnu i Hercegovinu te ekonomskom povezivanju predstavnika bh. dijaspore širom svijeta.

3.3. MOBILIZIRATI LJUDSKE POTENCIJALE, ZNANJA I VJEŠTINE ISELJENIŠTVA

Politika predviđa uspostavu mehanizma za prijenos znanja iz iseljništva u Bosni i Hercegovini, odnosno, mehanizma koji će povezati privrednike i stručnjake iz iseljništva iz različitih oblasti s institucijama, organizacijama i pojedincima u Bosni i Hercegovini.

Vijeće ministara BiH je na 157. sjednici, održanoj 7.11.2018. godine, usvojilo Informaciju Ministarstva o prijenosu znanja iz iseljništva u Bosnu i Hercegovinu kojom je Vijeće ministara BiH detaljno informisano o ljudskim resursima, odnosno, naučnom i stručnom potencijalu u iseljništvu iz Bosne i Hercegovine, organizacijama naučne dijaspore u iseljništvu, aktivnostima Ministarstva i drugih aktera na prijenosu znanja iz iseljništva u javne institucije i privatni sektor u Bosni i Hercegovini.

Informacija sadrži osnovne podatke o aktivnostima Ministarstva na prijenosu znanja iz iseljništva u Bosnu i Hercegovinu koje su tehnički i finansijski podržane kroz projekat „Dijaspore za razvoj“.

Planirano je da na prijenosu znanja iz iseljništva u javne institucije u Bosni i Hercegovini u četverogodišnjem periodu implementacije projekta bude angažirano 50 stručnjaka na period od jedne do maksimalno tri sedmice. Stručnjaci se angažuju u institucijama na svim nivoima vlasti, te u akademskom sektoru na osnovu potreba za ekspertizom koje iskažu institucije u Bosni i Hercegovini.

Na poziv Ministarstva od februara do novembra 2018. godine prijavilo se 50 stručnjaka iz iseljništva iz 16 zemalja: Austrije, Australije, Belgije, Danske, Francuske, Hrvatske, Holandije, Irske, Kanade, Njemačke, Sjedinjenih Američkih Država, Slovenije, Srbije,

Švedske, Švicarske i Velike Britanije, kao i oko 45 prijava institucija/javnih ustanova/akademskog sektora iz cijele Bosne i Hercegovine.

Iz dobijenih prijava institucija/javnih ustanova/akademskog sektora vidljivo je da mnoge stručne ekspertize ne postoje u Bosni i Hercegovini ili su nedovoljne za veliku potražnju u različitim oblastima u javnom sektoru u Bosni i Hercegovini. Prema pristiglim prijavama, najveći „deficit“ stručnih ekspertiza u Bosni i Hercegovini je u oblasti farmacije, veterine, medicine, te tehničkih nauka. Znakovito je da i u administraciji na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini nedostaju stručne ekspertize posebno u oblasti pristupa EU fondovima.

U 2018. realizovan je angažman 10 stručnjaka iz iseljeništa koji su svoje znanje prenijeli u ukupno 44 institucije u BiH. Jedanaest institucija su bile direktne korisnice i potpisnice ugovora o prenosu znanja, dok su im se pridružile još 33 institucije (i par kompanija) kao korisnice prenosa znanja na način da su njihovi predstavnici učestvovali na predavanjima / radionicama prenosa znanja. Predavanjima/radionicama prenosa znanja ukupno je prisustvovalo 546 učesnika (od toga 323 žene i 223 muškarca).

U nastavku je lista svih 44 institucija prijema i pridruženih institucija korisnica prenosa znanja:

1. Akademija likovnih umjetnosti Univerziteta u Sarajevu
2. Pedagoška akademija Univerziteta u Sarajevu
3. Historijski muzej BiH
4. Ministarstvo civilnih poslova BiH
5. Federalno Ministarstvo okoliša i turizma
6. Fond za zaštitu okoliša FBiH
7. Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH
8. Federalni hidrometeorološki institute
9. Federalno Ministarstvo prostornog planiranja
10. Muzej književnosti i pozorišne umjetnosti BiH
11. Elektrotehnički fakultet Univerziteta u Tuzli
12. Univerzitet u Tuzli – Rektorat
13. Elektroprivreda BiH
14. Firma Deling Tuzla
15. Firma Umel Tuzla
16. Firma SICON SAS *Tuzla*
17. Državna regulatorna komisija za električnu energiju
18. Granična policija BiH
19. Firma UZZ Tuzla
20. Ministarstvo sigurnosti BiH
21. Muzička akademija Univerziteta u Sarajevu
22. Općina Čapljina
23. Osnovna škola „Vladimir Pavlović“ Čapljina
24. Osnovna škola „Čapljina“ Čapljina
25. Radio postaja Čapljina
26. Hotel Mogorjelo Čapljina
27. Srednja škola Čapljina

28. Elektroprivrede HZHB – Hercegovačko-neretvanski kanton
29. Dom zdravlja Čapljina
30. Zdravstveni centar Čapljina
31. Centar za socijalnu skrb Čapljina
32. Dječiji vrtić Čapljina
33. Skupština Hercegovačko-neretvanskog kantona
34. Institut za intelektualno vlasništvo BiH
35. Pirotehnički fakultet Zenica
36. Pravni fakultet Zenica
37. Univerzitet u Zenici – Odjel glasnogovornika
38. Fakultet strojarstva, računarstva i elektrotehnike Mostar
39. Fakultet informacionih tehnologija Mostar
40. Nsoft kompanija Mostar
41. Veterinarski fakultet Univerziteta u Sarajevu
42. Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva
43. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa – Kancelarija za veterinarstvo BiH
44. Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Kantona Sarajevo

Aktivnost prijenosa znanja trajeće do 2020. godine i u tom periodu Ministarstvo će i dalje primati prijave stručnjaka iz iseljništva i institucija/javnih ustanova/akademskog sektora u BiH.

U okviru ishoda 3 projekta "Dijaspora za razvoj", predviđen je prijenos znanja i vještina iz poslovne dijaspore i akademske zajednice u privatni sektor u Bosni i Hercegovini, što uključuje i uvođenje novih tehnologija koje će rezultirati boljom konkurentnošću i širenjem tržišta, jačanjem investicija i stvaranjem novih radnih mjesta u Bosni i Hercegovini. Detaljnije o ovim aktivnostima Ministarstvo je već informisalo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine u Izvještaju o provedbi projekta „Dijaspora za razvoj“.

Brojni su drugi primjeri prijenosa znanja iz iseljništva u javni, nevladin i privatni sektor u Bosni i Hercegovini koje realiziraju organizacije iz iseljništva, ali i pojedinci samoinicijativno.

Od organizacija u iseljništvu, značajno je istaći angažman na prijenosu znanja "Bosanskohercegovačko-američke akademije umjetnosti i nauka" (BHAAAS), s kojim je Ministarstvo potpisalo i Memorandum o razumijevanju. Ministarstvo za ljudska prava i izbeglice redovno podržava godišnje skupove „Dani Bosanskohercegovačko-američke akademije nauka i umjetnosti u Bosni i Hercegovini“, a u 2018. g. održan je deseti skup po redu. Jubilarne »Dane BHAAAS« posjetilo je oko 1000 učesnika iz 24 zemlje svijeta, a održano je 27 simpozijuma, brojni okrugli stolovi i panel diskusije sa više od 375 predavača.

Iz dosadašnje saradnje sa organizacijama i pojedincima u iseljništvu, zaključuje se da u iseljništvu postoji snažno interesovanje za prijenos znanja u Bosnu i Hercegovinu, a posebno mladih stručnjaka. Važno je naglasiti da je od angažovanih stručnjaka na prijenosu znanja njih 80 % su činili mladi dokazani stručnjaci porijeklom iz Bosne i Hercegovine koji

su željeli da na neki način doprinesu svojoj domovini. Ovakav oblik prijenos znanja, s obzirom na rastući trend odlazaka iz Bosne i Hercegovine, može značajno doprinijeti razvoju Bosne i Hercegovine i ublažiti posljedice „odliva pameti“. Stoga je ključno da se u narednom periodu Ministarstvo u svom radu na jačanju saradnje sa iseljeništvom značajno usmjeri na saradnju sa mladima u iseljeništvu.

Također, u skladu sa zaključkom Vijeća ministara BiH, Ministarstvo će nastaviti sa aktivnostima na prijenosu znanja iz iseljeništva u Bosnu i Hercegovinu, kao i aktivnostima kojima će se omogućiti sistemsko uređenje ove oblasti.

3.4. PODRŽATI FILANTROPSKE AKTIVNOSTI I AKCIJE HUMANITARNE POMOĆI IZ ISELJENIŠTVA

Iseljništvo doprinosi filantropskim aktivnostima i akcijama humanitarne pomoći usmjerenim prema lokalnim zajednicama, organizacijama i pojedincima u Bosni i Hercegovini. Predviđeno je da ova vrsta aktivnosti bude podstaknuta inicijativom za unapređenje procedura oslobađanja od plaćanja carine i poreza za filantropske i humanitarne aktivnosti iseljništva, kroz bolje informiranje iseljništva o ostvarenim olakšicama, te mobiliziranje iseljništva za ciljanu pomoć na nivou lokalnih zajednica.

3.5. USPOSTAVITI NAGRADU ILI PRIZNANJE ZA ISELJENIŠTVO

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je, na prijedlog Ministarstva, na 157. sjednici održanoj 7.11.2018. godine donijelo Odluku o kriterijima za dodjelu priznanja iseljenicima i organizacijama iseljenika iz Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ broj 94/18).

Priznanja će se dodjeljivati u vidu društvenog priznanja za značajne doprinose koji su iseljenici i organizacije iseljenika iz Bosne i Hercegovine dali na jačanju veza sa BiH, te u svrhu podsticanje dalje saradnje sa BiH. Priznanja će dodjeljivati za doprinose u oblasti privrede, nauke i obrazovanja, kulture i informisanja, zdravstva i socijalne zaštite i filantropskih i dobrotvornih aktivnosti.

Priznanja će se dodjeljivati tokom godišnjih konferencija sa iseljeništvom svake druge godine.

SAŽETAK

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine je izradilo drugi godišnji Izvještaj o provedbi Politike o saradnji sa iseljeništvom za period 01.01.-31.12.2018. godine. Izvještaj sadrži opis aktivnosti koje je poduzelo Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine u 2018. godini na realizaciji ciljeva i mjera definisanih Politikom o saradnji sa iseljeništvom.

U izvještajnom periodu nastavljene su aktivnosti na izradi Okvirne strategije saradnje sa iseljeništvom za period 2019-2021 koje se otpočele u 2017. godini. Međutim, iako su se prethodno usaglasio modularni pristup izradi strategije, odnosno da će se izraditi zasebne strategije na nivou entiteta i Brčko Distrikta BiH, i okvirnog dokumenta na nivou Bosne i Hercegovine, Vlada Republike Srpske je u martu 2018. godine obustavila svoje učešće u izradi Okvirne strategije. Radne grupe Vijeća ministara BiH, Vlade Federacije BiH i Brčko Distrikta BiH su nastavile dalje sa aktivnostima na izradi strategije na modularnom principu kako je bilo i predviđeno.

Iz svih aktivnosti koje je Ministarstvo provelo u izvještajnom periodu ukazuje se potreba za boljom koordinacijom i međuinstitucionalnom saradnjom koja je i dalje ostala jedan od prioriteta u radu sa iseljeništvom. Zbog podijeljene nadležnosti o pitanjima od značaja za iseljeništvom na različitim nivoima vlasti, i pored nastojanja Ministarstva da unaprijedi saradnju sa svim akterima kroz organiziranje sastanaka, imenovanje koordinatora za dijasporu na svima nivoima vlasti i sl., pitanje koordinacije institucija u BiH je potrebno rješavati kroz uspostavu međuresornog tijela za saradnju sa iseljeništvom što će omogućiti sistemsko djelovanje institucija na unaprjeđenju saradnje sa iseljeništvom.

13. novembra 2018. godine na 158. sjednici Vijeća ministara BiH usvojen je Izvještaj Ministarstva „Analiza potreba za obukama uposlenika u institucijama u Bosni i Hercegovini na različitim nivoima vlasti za jačanje kapaciteta za saradnju sa iseljeništvom i plan obuka“.

Tokom 2018. godine su provedene obuke na različite teme za državne službenike na različitim nivoima vlasti u cilju jačanja njihovih kapaciteta za saradnju sa iseljeništvom. Jedan dio obuka za predstavnike jedinica lokalne samouprave je organiziralo Ministarstvo, a preostale obuke su organizirane u okviru projekta „Dijaspورا za razvoj“. Sveukupno obukama je do sada obuhvaćeno oko 90 osoba.

U segmentu praćenja ostvarivanja prava i interesa iseljenika u Bosni i Hercegovini i zemljama prijema, Ministarstvo kontinuirano prati i informiše se o potrebama iseljenika, kao i povratnika iz iseljeništva, informiše ih o njihovim pravima i odgovara na usmene i pismene upite iz iseljeništva – u izvještajnom periodu je odgovoreno na cca 50 upita, dvije inicijative, pripremljene i objavljene na web portalu tri informacije od interesa za iseljeništvo (oporezivanje poklona, oslobađanje od plaćanja uvoznih dadžbina i olakšice za investitore) i postavljen je Info pult za dijasporu na Međunarodnom aerodromu Sarajevo.

Uspostavljeno je Reprezentativno tijelo dijaspore BiH u Njemačkoj kao samostalno nezavisno tijelo u koji su uključeni predstavnici različitih organizacija i istaknuti pojedinci iz iseljništva na način da se osiguralo jednako učešće predstavnika sva tri konstitutivna naroda, uključujući i predstavnike nacionalnih manjina.

Ministarstvo je uspostavilo Portal za interaktivno (on-line) dopunsko obrazovanje djece u iseljništvu koji je pušten u rad 26.12.2018. godine. Portal je Sporazumom o prijenosu predat u vlasništvo Ministarstva civilnih poslova BiH koje je nadležno za dopunsku nastavu za djecu državljanima BiH u inostranstvu. Sadržaj portala je usklađen sa nastavnim planom i programom za predmete dopunske nastave u osnovnoj i srednjoj školi za djecu u inostranstvu i sa Udžbenikom za dopunsku nastavu za djecu u inostranstvu od I-IV razreda.

Istraživanje „Mapiranje dijaspore iz Bosne i Hercegovine“ koje je provedeno u deset zemalja prijema (Austriji, Danskoj, Holandiji, Italiji, Njemačkoj, Sloveniji, Švedskoj, Švicarskoj, Sjedinjenim Američkim Državama i Australiji) okončano je i objavljeno u avgustu 2018. godine. Rezultati istraživanja pružaju uvid u demografsko, sociološko i ekonomsko stanje iseljništva u zemljama u kojima je provedeno istraživanje.

U cilju unapređenja informisanja, razmjene informacija i međusobne komunikacije između bh. iseljništva i Bosne i Hercegovine, 26.2.2018. godine pušten je u rad Interaktivni portal za dijasporu iz Bosne i Hercegovine www.dijaspora.mhrr.gov.ba u vlasništvu Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH. Portal je dostupan na sva tri jezika i oba pisma u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini. Broj korisnika portala i pregleda stranice kontinuirano raste da bi zaključno sa 31.12.2018. godine dostigao broj od 20.760 korisnika i 58.127 pregleda, što ukazuje da je nastojanje Ministarstva da unaprijedi informiranje i komunikaciju sa iseljništvom putem novih tehnologija i Interneta dalo uspješne rezultate i Ministarstvo će i u narednom periodu intenzivno raditi na ovoj aktivnosti.

S tim u vezi ministrica za ljudska prava i izbjeglice je 11.10.2018. godine donijela Odluku o usvajanju Plana komunikacije sa iseljništvom, a Vijeće ministara BiH je na 164. sjednici usvojilo Izvještaj Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice o realizaciji aktivnosti na izradi Plana komunikacije sa iseljništvom. Provođenjem Plana komunikacije će se između ostalog unaprijediti povjerenje iseljništva u bh. institucije, povećati vidljivost aktivnosti koje provodi Ministarstvo i dalje promovirati portal www.dijaspora.mhrr.gov.ba kao lako dostupan kanal za dvosmjernu komunikaciju.

Nadalje, s ciljem jačanja veza između Bosne i Hercegovine i iseljništva Ministarstvo je 13. i 14. juna 2018. godine organiziralo Konferenciju dijaspore pod nazivom „Značaj dijaspore za Bosnu i Hercegovinu“ koja se održala u Sarajevu i okupila 110 učesnika, od toga 30 predstavnika organizacija iseljništva iz petnaest zemalja. Konferencija se mogla praviti i uživo putem video linka na portalu za dijasporu. Napominjemo da je usvajanjem gore pomenutog Plana komunikacija realiziran i jedan od usvojenih zaključaka sa Konferencije koji je glasilo: „Učesnici Konferencije traže od Vijeća ministara BiH da usvoji dokument

Plana komunikacija sa iseljeništvom kako bi Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice u narednom periodu preduzelo aktivnosti čiji će izričit cilj biti privlačenje druge i treće generacije mladih u iseljeništvu, te promocije potencijala Bosne i Hercegovine“.

Također, u okviru unaprjeđenja privredne, kulturne, sportske, naučne i svake druge vrste saradnje sa iseljeništvom, u izvještajnom periodu Ministarstvo je učestvovalo i podržalo brojne naučne skupove/manifestacije/konferencije, od kojih izdvajamo slijedeće: IX Kongres Svjetskog saveza dijaspor Bosne i Hercegovine, 10 „Dane BHAAAS- u Bosni i Hercegovini- Dani nauke i noći kulture“, predstavljanje pisaca iz dijaspor na Međunarodnom sajmu knjiga u Sarajevu, 15. Svjetsko prvenstvo bosanskohercegovačke dijaspor u malom fudbalu itd.

Ministarstvo je podržalo organiziranje 10. Dana BHAAAS-a u Bosni i Hercegovini dodjelom granta Bosanskohercegovačkoj akademiji nauka i umjetnosti u iznosu od 25.000 KM. Odluku o dodjeli granta donijela je ministrica za ljudska prava i izbjeglice u skladu sa članom 3. tačka 23) Zakona o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2018. godinu („Službeni glasnik BiH“, broj 08/18). Ovogodišnji „Dani BHAAAS-a“ na kojem je preko 300 stručnjaka iz 27 zemalja svijeta kroz predavanja i panel diskusije razmjenilo ideje i prenijelo svoja znanja na oko hiljadu učesnika konferencije su najbolji primjer prijenosa znanja iz iseljeništva u Bosnu i Hercegovinu. Ministarstvo treba nastaviti sa ovakvim vidom podrške prijenosu znanja i narednih godina i predvidjeti sredstva u budžetu za ovu namjenu.

Ministarstvo je tokom 2018. godine poduzelo niz aktivnosti na promociji iseljeništva i njegovih razvojnih resursa s ciljem da se povećaju znanja u javnosti u Bosni i Hercegovini o ljudskim, investicionim, finansijskim i drugim resursima u iseljeništvu koji mogu doprinijeti razvoju Bosne i Hercegovine. Ministarstvo je na portalu za dijasporu objavilo preko 20 priča o uspješnim primjerima poduzetnika iz dijaspor koji su investirali u Bosnu i Hercegovinu i prijenosa znanja iz dijaspor. O važnosti i značaju dijaspor za našu zemlju odnosno njihovim razvojnim resursima kao i aktivnostima Ministarstva na povezivanju ovih resursa sa razvojem govoreno je na više skupova: 9. Sarajevo Business Forum, Konferencija „Učešće dijaspor iz BiH u Švedskoj u trgovini i poduzetništvu“, Konferencija „Bosanskohercegovačka izvrsnost – uloga dijaspor u jačanju ekonomskih kapaciteta Bosne i Hercegovine“ i Peti gospodarski forum općine Žepče.

Nadalje, kako bi se što efikasnije mobilizirali investicijski i finansijski resursi iseljeništva Okvirna strategija saradnje sa iseljeništvom, koja je u procesu izrade, sadržavat će dio koji se posebno odnosi na investiranje iseljeništva.

Aktivnosti na mobiliziranju ljudskih potencijala, znanja i vještina iseljeništva su počele u 2017. godini i nastavljene su tokom 2018. godine. Realizacijom aktivnosti na prijenosu znanja iz iseljeništva u javni sektor u Bosni i Hercegovini u 2018. angažovano je 10 stručnjaka iz iseljeništva koji su svoje znanje prenijeli u ukupno 44 institucije u BiH, a predavanjima / radionicama je ukupno prisustvovalo 546 učesnika (od toga 323 žene i 223 muškarca). Dio

aktivnosti koji se odnosi na prenos znanja iz iseljeničtva u privatni sektor se realizuje od strane Razvojnog programa Ujedinjenih nacija u okviru projekta "Dijaspora za razvoj".

Vijeće ministara je na 157. sjednici održanoj 7.11.2018. godine usvojilo Odluku o kriterijima i postupku dodjele priznanja iseljenicima i organizacijama iseljenika iz Bosne i Hercegovine za značajne doprinose u jačanju veza sa Bosnom i Hercegovinom. U skladu sa definisanim kriterijima odlukom društvena priznanja za značajne doprinose iseljeničtva u različitim oblastima će se dodjeljivati svake druge godine tokom godišnjih konferencija sa iseljeničtvom.

Ministarstvo je, tokom izvještajnog perioda, u saradnji sa drugim nadležnim institucijama, poduzelo niz aktivnosti na realizaciji mjera definisanih u Politici i ostvarenju utvrđenih specifičnih ciljeva, odnosno sveukupnog cilja Politike - jačanju i očuvanju odnosa BiH sa njenim iseljeničtvom i stvaranju uslova za sudjelovanje i doprinos iseljeničtva društveno-ekonomskom razvoju BiH. U provođenju ovih aktivnosti Ministarstvo je prepoznalo određene izazove kojima bi se u narednom periodu trebalo posvetiti više pažnje:

- Imajući u vidu obim aktivnosti na realizaciji aktivnosti na provođenju Politike neophodno je raditi na jačanju Sektora za iseljeničtvo Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice;
- Međuintitucionalna saradnja u oblasti iseljeničtva i dalje je nedovoljna za ozbiljan, sistematski i koordiniran rad sa iseljeničtvom;
- Dosadašnji iskustva Ministarstva u radu sa mladima ukazuju na pojave i probleme koji mogu dugoročno uticati na povezanost novih mladih generacija u iseljeničtvu sa zemljom porijekla. S tim u vezi neophodno je poduzeti niz aktivnosti usmjerenih na mlade u iseljeničtvu u svrhu njihovog vezivanja za BiH;
- Nedostatak sistematizovanih informacija o svim organizacijama u iseljeničtvu, što je neophodan preduslov za jačanje i uspostavljanje učinkovite saradnje.

PRIJEDLOG ZAKLJUČAKA

Polazeći od naprijed navedenog, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice, kao nadležno za kreiranje politike prema iseljeništvu predlaže da Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, nakon razmatranja Izvještaja o provedbi Politike o saradnji sa iseljeništvom za 2018. godinu, donese sljedeće:

Zaključke:

1. Usvaja se Izvještaj o provedbi Politike o saradnji sa iseljeništvom za 2018. godinu.
2. Zadužuje se Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice da u saradnji sa Ministarstvom vanjskih poslova a u cilju uspostave i unaprjeđenja saradnje sa iseljeništvom uspostavi međuresorno koordinaciono tijelo za saradnju sa iseljeništvom.
3. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine poziva institucije na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini da pruže podršku i saradnju Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice na implementaciji dokumenta Politike o saradnji sa iseljeništvom.
4. Zadužuje se Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice da pripremi Informaciju o značaju povezivanja mladih u iseljeništvu sa Bosnom i Hercegovinom.
5. Zadužuje se Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice da pripremi informaciju i upozna Vijeće ministara BiH o organiziranosti iseljeništva, kao i o aktivnostima organizacija/udruga u iseljeništvu.